

Hodnocení dotací z Programu rozvoje venkova 2014-2020 na území Olomouckého kraje

Kateřina Tvrdá

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Kateřina Tvrdá
Osobní číslo: M17199
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: Veřejná správa a regionální rozvoj
Forma studia: Prezenční
Téma práce: Hodnocení dotací z Programu rozvoje venkova 2014 – 2020
na území Olomouckého kraje

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Představte rozvojové problémy venkova, a teoretické přístupy a nástroje k jejich řešení.

II. Praktická část

- Vymezte a charakterizujte venkovské oblasti Olomouckého kraje.
- Analyzujte a vyhodnoťte strukturu a prostorové rozložení dotací z Programu rozvoje venkova 2014 – 2020 na území Olomouckého kraje.
- Podejte návrh projektu z Programu rozvoje venkova 2014 – 2020 na území Olomouckého kraje.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: cca 40 stran
Forma zpracování bakalářské práce: Tisková/elektronická

Seznam doporučené literatury:

- COPUS, Andrew K. a Philomena de LIMA. *Territorial Cohesion in Rural Europe: the Relational Turn in Rural Development*. 1. vyd. New York: Routledge, 2015, 254 s. ISBN 978-04-158-5950-9.
- KLUFŮVÁ, Renata. *Demografický vývoj a typologie českého venkova v kontextu prostorových souvislostí*: 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 275 s. ISBN 978-14-094-6856-1.
- PAVLÍK, Marek. *Jak úspěšně řídit obec a region: cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014, 160 s. ISBN 978-80-247-5256-3.
- PĚLUCHA, Martin. *Venkov na prahu 21. století: venkov a jeho rozvoj na přelomu milénia, územní dopady znalostní ekonomiky na venkov, souvislosti vztahů měst a venkova v globalizované ekonomice*. 1. vyd. Praha: Alfa, 2012, 319 s. ISBN 978-80-871-9749-3.
- POSPĚCH, Pavel. *Vynalézání venkova v ČR po roce 1989*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2014, 175 s. ISBN 978-80-732-5353-0

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: 6. ledna 2020
Termín odevzdání bakalářské práce: 19. května 2020

L.S.

---

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
ředitel ústavu

**PROHLÁŠENÍ AUTORA
BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE**

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen přípouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

Jméno a příjmení: .....

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Cílem bakalářské práce je analyzovat a vyhodnotit dotace z Programu rozvoje venkova v letech 2014-2020 prostorově vázané na Olomoucký kraj. Náplní teoretické části je vymezení venkova a představení jeho rozvojových problémů, je nutné se těmito venkovskými problémy zabírat. Následně jsou podány možnosti k řešení rozvojových problémů a je představen přehled nástrojů podpory rozvoje venkova z programů EU a ČR.

V praktické části je uvedena charakteristika venkova zaměřena na Olomoucký kraj. Na tuto část navazuje prostorové vymezení zemědělství na území Olomouckého kraje. Následuje vyhodnocení samotné analýzy čerpání dotací z Programu rozvoje venkova v Olomouckém kraji v letech 2014-2020 a návrh projektu z již stále běžícího programového období 2014-2020, jehož výsledkem je poskytnutí dotace zemědělskému subjektu, které je detailněji popsáno v praktické části bakalářské práce.

Klíčová slova: dotace, venkov, Program rozvoje venkova, Olomoucký kraj, rozvojové problémy

ABSTRACT

The aim of the bachelor thesis is to analyze and evaluate grants from the Rural Development Programme in years 2014-2020, spatially bound to the Olomouc region. The purpose of the theoretical part is to define the rural area and to present its development issues that currently need to be solved. There will also be introduced ways of solving development problems and presenting an overview of tools for rural support programs of the EU and the Czech republic.

In the practical part the rural characteristic is specifically focused on the Olomouc region. The content of the next section is spatial definition of the agricultural situation in the Olomouc region. It is followed by the evaluation of the analysis of use of the grants from the Rural Development Programme in the Olomouc region in 2014-2020 and theoretical proposal of Rural Development Programme's project for the programming period of 2014-2020 which is described in more detail in the practical section my Bachelor thesis.

Keywords: rural areas, grants, Rural Development Programme, Olomouc region,
development issues

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu mé práce RNDr. Pavlovi Bednářovi, Ph.D. za ochotu, trpělivost a cenné rady.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	11
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	12
I TEORETICKÁ ČÁST	14
1 POJEM VENKOV A JEHO VYMEZENÍ	15
1.1 VYMEZENÍ VENKOVA V DOMÁCÍ ODBORNÉ LITERATUŘE	15
1.2 ZAHRANIČNÍ VYMEZENÍ VENKOVA	16
1.2.1 Vymezení podle Eurostatu	16
1.2.3 Definice podle Programu rozvoje venkova	17
2 ROZVOJOVÉ PROBLÉMY VENKOVA	18
2.1 NEZAMĚŠTNANOST A NEDOSTUPNOST PRACOVNÍCH SIL	19
2.2 DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA A OBSLUŽNOST	20
2.3 ZEMĚDĚLSTVÍ.....	21
2.4 PŘÍSTUPY K ŘEŠENÍ ROZVOJOVÝCH PROBLÉMŮ VENKOVA.....	21
2.4.1 Diverzifikace venkovské ekonomiky	22
2.4.2 Financování rozvojových problémů venkova	23
3 AKTÉŘI ROZVOJE VENKOVA	24
3.1 KATEGORIZACE AKTÉRŮ ROZVOJE VENKOVA	24
3.1.1 Národní úroveň.....	24
3.1.2 Regionální úroveň	24
3.1.3 Místní úroveň	25
4 POLITIKY ROZVOJE VENKOVA EU	26
4.1 SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA	26
4.2 SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA PO ROCE 2020	27
4.3 FINANCOVÁNÍ SZP	27
4.3.1 Evropský zemědělský záruční fond (EAGF)	28
4.3.2 Evropský zemědělský a záruční fond pro rozvoj venkova.....	28
4.3.3 Evropský námořní a rybářský fond (EMFF).....	28
4.4 PROGRAM ROZVOJE VENKOVA NA OBDOBÍ 2007-2013	29
4.5 PROGRAM ROZVOJE VENKOVA NA OBDOBÍ 2014-2020	29
4.6 PROGRAM LEADER	30
4.7 PRIORITY PROGRAMU ROZVOJE VENKOVA 2014-2020.....	30
4.8 PROGRAM ROZVOJE VENKOVA 2021-2027	30
5 NÁSTROJE A STRATEGIE PODPORY ROZVOJE VENKOVA SE ZAMĚŘENÍM NA ÚZEMÍ ČR	32
5.1 VÝVOJ NÁSTROJŮ PRO PODPORU VENKOVA V ČR.....	32

5.2	PROGRAMY PODPORY VENKOVA Z POHLEDU FINANCOVÁNÍ ČESKOU REPUBLIKOU	32
5.2.1	Národní dotace	33
5.2.2	Podpůrný garanční a lesnický fond	33
5.2.3	Podpora venkova prostřednictvím Ministerstva pro místní rozvoj ČR.....	34
5.2.4	Krajské dotace	34
5.2.5	Veřejná podpora de minimis	35
II	PRAKTICKÁ ČÁST.....	36
6	CHARAKTERISTIKA OLOMOUCKÉHO KRAJE	37
6.1	ZEMĚDĚLSTVÍ.....	38
7	HODNOCENÍ DOTACÍ Z PROGRAMU ROZVOJE VENKOVA V LETECH 2014-2020	42
7.1	CELKOVÉ PŘÍJMY ZA JEDNOTLIVÉ ORP	42
7.2	VEŘEJNÝ A NEZISKOVÝ SEKTOR	44
7.3	SOUKROMÝ SEKTOR	46
8	HODNOCENÍ DOTACÍ NA ÚROVNI MAS	48
9	NÁVRH PROJEKTU.....	50
9.1	ROZHOVOR S PŘÍJEMCEM PODPORY	50
9.2	POSTUP NÁVRHU PROJEKTU A FINANČNÍ ANALÝZA.....	51
	ZÁVĚR	55
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	57
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	61
	SEZNAM OBRÁZKŮ	63
	SEZNAM TABULEK.....	64
	SEZNAM GRAFŮ	65
	SEZNAM PŘÍLOH.....	66

ÚVOD

Politika rozvoje venkova hraje velmi důležitou roli v rámci fungování EU. Svědčí o tom fakt, že největším nástrojem poskytování dotací je její Společná zemědělská politika, z níž se vyčleňují samotné nástroje podpory venkova. Venkov má v rámci EU velký význam a potenciál. Přes 90 % území je tvořeno právě venkovskými oblastmi, v nichž se nachází téměř polovina obyvatelstva členských států.

Ekonomika venkova sice není tak výkonná, nicméně pro EU má význam hlavně v oblasti zemědělství a lesnictví, i když v posledních letech se začala pozornost soustředit do oblastí jako jsou kvalita života na venkově či opatření pro zlepšení životního prostředí, které mají učinit venkov atraktivnějším místem pro život obyvatel.

Program rozvoje venkova je nástroj, pomocí něhož Česká republika čerpá prostředky z fondu EAGRFD zřízeného EU k zajištění podpory jeho rozvoje na území ČR.

Na území Olomouckého kraje má Program rozvoje venkova také velký význam. Oblast Olomouckého kraje je až ze 78,4 % tvořena zemědělskou a ornou půdou. Co se týká jižní části Olomouckého kraje, jsou zde lepší podmínky na pěstování zemědělských plodin. Z hlediska geomorfologického členění míří největší objemy podpory z Programu rozvoje venkova do ORP Jeseník a ORP Šumperk, tyto dvě oblasti jsou téměř celé zahrnuty do méně příznivých oblastí (LFA). Díky tomu se v těchto oblastech nachází velký počet potenciálních příjemců pomoci.

Zemědělské subjekty v letech 2014-2020 čerpaly hlavně z Agroenvironmentálně-klimatického opatření, opatření Méně příznivé oblasti, Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními, nebo Investice do hmotného majetku, v rámci tohoto opatření čerpaly zemědělské subjekty hlavně z podopatření Lesnická infrastruktura a investice do zemědělských podniků. V rámci žádostí o dotaci, bude ještě mimořádně otevřeno 10. kolo, tudíž si zemědělské subjekty mohou žádat o podporu do konce srpna 2020.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Hlavním cílem předložené bakalářské práce je analýza a následné vyhodnocení příjemců dotací z Programu rozvoje venkova v Olomouckém kraji v letech 2014-2020. Prvním dílčím cílem je porozumění globální problematice rozvoje venkova, kterou se zabývá teoretická část této bakalářské práce. Problematika byla poté aplikována na území Olomouckého kraje.

Pro hodnocení příjemců dotací bylo nevyhnutelnou částí přípravných prací sběr dat. Jelikož na stránkách Státního zemědělského intervenčního fondu, nebyla dostupná data za roky 2014-2016, byla kontaktována centrála Státního intervenčního zemědělského fondu v Praze, s žádostí o poskytnutí dat za nezveřejněné roky. Ostatní roky byly dostupné na stránkách SZIF. Mezi těmito příjemci Programu rozvoje venkova 2014-2020 na území Olomouckého kraje, byli také příjemci jiných dotací, kteří byli poté eliminováni, jelikož tyto příjemci nespádají pod analyzovaný program.

Subjekty byly následně rozděleny na úrovni ORP Olomouckého kraje podle jednotlivých opatření, ze kterých čerpaly. V dokumentu excel byly vypsány všechny obce, které územně spadají pod jednotlivá ORP. Obce byly rozděleny zvlášť podle roků, opatření a typu příjemce.

Po následném sběru dat, byly jednotlivé obce sečteny dohromady podle ORP, do kterého katastrálně spadají a následně vyhodnoceny za jednotlivé ORP. Zvlášť byly sečteny jednotlivá opatření, ze kterých obce čerpaly.

Následně byly ORP sečteny jak celkem, tak podle jednotlivých opatření, ze kterých čerpaly. Pro interpretaci analýzy byly nejdříve zhodnoceny dotace v rámci všech ORP Olomouckého kraje, poté byly zhodnoceny subjekty veřejného a neziskového sektoru, do kterého spadají obce, farnosti, příspěvkové organizace, města, městyse, obce a další subjekty neziskového sektoru. Cílem bylo zjistit, ze kterého opatření jednotlivé veřejné subjekty čerpají nejvíce finančních prostředků.

Další hodnocení se bude věnovat subjektům soukromého sektoru, do kterého spadají podnikatelé, tedy ziskový sektor. Cílem je prostorově vyhodnotit alokované prostředky z jednotlivých opatření, které plynuly právě do soukromého sektoru. A jako poslední byly zhodnoceny dotace plynoucí Místním akčním skupinám z opatření LEADER. Tyto dotace bylo nutné zhodnotit zvlášť, neboť součástí MAS jsou jak veřejné a neziskové subjekty, tak soukromí podnikatelé, příspěvkové organizace i samotní občané daného území.

Samotná analýza výsledků je provedena pomocí frekvenčních a kontingenčních tabulek vytvořených kartogramů a kartodiagramů v geografickém informačním systému ArcGIS, na kterém byly vymezeny právě prostorové alokace finančních prostředků do jednotlivých ORP Olomouckého kraje.

Pro popis kraje ze sekundárních zdrojů literatury bylo využito také geografického informačního systému ArcGIS, kde byly následně v programu ve vlastnostech vybrány názvy jednotlivých ORP Olomouckého kraje.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 POJEM VENKOV A JEHO VYMEZENÍ

Abychom se mohli zabývat rozvojovou politikou venkova, je důležité si vymezit venkovské oblasti. Existují různé přístupy pro vymezení venkova a následující část předkládané práce se bude právě touto problematikou zabírat.

„Lidé intuitivně vědí, co znamená slovo „venkovský“. Intuitivní vnímání venkova však neuspokojuje geografy, demografy, ekonomy ani další odborníky z různých oborů. Navíc je potřeba provádět různá politická rozhodnutí a alokovat zdroje na kvantifikovatelné bázi. Venkov má mnoho vlastností, které nelze žádným způsobem kvantifikovat“. (Klufová, 2015, s. 7)

1.1 Vymezení venkova v domácí odborné literatuře

Pělucha (2012, s. 15) ve publikaci tvrdí, že venkov je obvykle spojován s takovými asociacemi, jako je zemědělství, špatná dopravní dostupnost, nízká úroveň vzdělání, migrace vznikající odchodem mladých lidí za lepšími pracovními příležitostmi, stárnoucím obyvatelstvem, nízkou nebo žádnou nabídkou práce, mimo oblast zemědělství a případně jiné aspekty.

Hudečková a její kolegové (2006, s. 11) jsou toho názoru, že venkovské oblasti jsou víceméně považovány oproti těm městským za starší vývojovou verzi. Převládající zemědělská funkce má odraz v jeho vnějším vzhledu. Často tyto oblasti venkova ztrácejí prioritní podíl zemědělských funkcí a jsou doplňovány dalšími funkcemi. Jednou z výrazných funkcí je funkce obytná jako tak zvané druhé bydlení, anebo bydlení bez hospodářské činnosti. Význam má také funkce obslužná, především skladové zázemí měst nebo průmyslová, jejíž zóny zasahující takřka až do katastrů venkovských obcí.

Podle definice (Pělucha kol, 2012, s. 46) je venkovská oblast také velice často synonymem pro samotná venkovská sídla, vesnice, dědiny, vsi nebo vísky. Vymezení tohoto pojmu se tak jeví jako velice problematické. Obecně vzato, vesnice je buď sídlo s venkovským charakterem nebo to je jakékoliv lidské osídlení, které není městem.

1.2 Zahraniční vymezení venkova

Existuje velký počet mezinárodních definic venkova, které obsahují dlouhou řadu sjednocujících kritérií, ale současně ponechávají možnost vlastní specifikace jednotlivých zemí. Česká republika přikládá definici, která je založená na počtu obyvatel v obci, kdy za venkovské jsou považovány takové obce, které mají méně než 2000 osob. V souvislosti se vstupem do EU se přešlo k používání ukazatelů užívaných pro vymezení evropskou metodou OECD a Eurostatem.

FAIDUTTI, Roberto & BABAYEV, Tofik, (2010, s. 10) ve své publikaci tvrdí, že venkov definuje hlavně rozšířené zemědělství a lesnictví.

1.2.1 Vymezení podle Eurostatu

(Pěluha a kol, 2012, s. 51) ve svém díle vymezil metodu Eurostat, která pracuje se stupněm urbanizace, kdy regiony lze rozdělit dle osídlení na kategorie:

- **hustě zalidněné (osídlené) oblasti** – představují skupiny sousedících obcí, jejichž hustota zalidnění přesahuje 500 obyvatel/km² a celková populace dosahuje nejméně 50 000 obyvatel.
- **prostřední oblasti** – představují skupiny obcí, z nichž každá má hustotu zalidnění nižší než 100 obyvatel/km² a nejsou součástí hustě zalidněných oblastí. Celkový počet obyvatel v oblasti musí být menší než 50 000 obyvatel nebo musí sousedit s hustě zalidněnou oblastí.
- **řídce zalidněné oblasti** – skupiny obcí, které nepatří do výše uvedených kategorií.

1.2.2 Metodika OECD

Metodika OECD představuje jednoduchou definici venkovských oblastí pro účely mezinárodního srovnávání podmínek a vývojových trendů na venkově, což je velice užitečná metoda i přes rozdíly v problémech, perspektivách a politikách rozvoje venkova na národní úrovni. Ostatní členské státy se touto metodou nijak nezavazují, protože si stanovují vlastní kritéria, vyjma hustoty zalidnění (například počet obyvatel, podíl zemědělství)

V rámci výše uvedené metody jsou vymezovány dvě hierarchické úrovně, a to místní a regionální. Obce, které mají hustotu osídlení nižší jak 150 obyvatel/km², mohou být v takovém případě považovány za venkovské.

V některých, především velmi vyspělých státech, nemusí být tato metoda vyhovující, neboť hustota zalidnění se v různých státech může velmi lišit. Následně pak nelze jasně vymezit, co je venkovským a co naopak městským prostorem. (Binek a kol, 2007, str. 18)

Metodou lze na základě regionální úrovně stanovit tři kategorie regionů, kterými jsou:

- **převážně venkovské oblasti** – kde více než 50 % obyvatelstva se vyskytuje ve venkovských obcích či regionech
- **významně venkovské oblasti** – kde žije 15-50 % populace žije ve venkovských obcích či regionech
- **převážně městské** – kde se nachází méně než 15% obyvatelstva ve venkovských obcích, regionech (Binek a kol, 2007, str. 18)

1.2.3 Definice podle Programu rozvoje venkova

Program rozvoje venkova 2014-2020 používá pro charakterizování venkova metodiku OECD a Eurostat. Podle této metodiky 33 % území ČR je považováno za převážně venkovské, 43 % venkovské a převážně městské 24 %. Co se týká počtu obyvatel, tak 33 % populace tvoří venkovské oblasti, přechodné oblasti tvoří 43 % a převážně městské oblasti 24 % obyvatelstva. Průměrná hustota obyvatelstva v průběhu předchozího programovacího období mírně stoupla ze 131 na 136 obyvatel/km². (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2020)

2 ROZVOJOVÉ PROBLÉMY VENKOVA

„Neexistuje jediný správný a navždy platný „recept“, jak provádět úspěšný rozvoj regionů či venkova. To však neznamená, že by regionální rozvoj nebyl nějak zakotven, neměl již své některé vyzkoušené principy a postupy, které jsou aplikovatelné a využitelné v řadě různých případech.“ (Hudečková a kol, 2006, str. 91)

V této kapitole bude diskutováno o tom, proč je důležité, aby se venkov rozvíjel. Obecně můžeme říci, že rozvoj venkova je proces, který přináší pozitivní změny. Rozvoj venkova není v kompetenci pouze jednoho sektoru, ale má na něj vliv spousta jiných aspektů, které ho nějakým způsobem ovlivňují. Tak jako se měníme my lidé, dochází ke změně u venkovských oblastí. V minulosti lidé na venkově pracovali na poli, za posledních pár let dochází k postupnému nahrazování lidské síly různými stroji. Dochází k tomu, že lidé vycestují za venkov do měst, kde nacházejí lepší pracovní uplatnění, neboť na venkově nemají takové pracovní možnosti, jaké jim slibuje město.

Rozvoj můžeme vnímat jako proces, ve kterém dochází ke zlepšování pozice venkovských obcí a krajinné sféry, v níž se tyto obce nacházejí. Rozvoj má za následek:

- vytvoření harmonického systému kultury
- rozvoj celkové rozmanitosti a specifík venkovských obcí
- vytvoření stabilního ekonomického systému zajišťujícího pracovní příležitosti
- zajistit obyvatelstvu kvalitní podmínky pro život
- zabezpečení dostatečné dopravní dostupnosti

Navzdory výše zmíněným specifickým cílům zůstává rozvoj venkova jako soubor dílčích, nicméně vzájemně provázaných, praktických kroků poměrně abstraktní sférou. Univerzální nástroje rozvoje venkova regionů nepracují příliš s venkovskými dispozicemi a jejich hlavním cílem je snižování rozdílů v rozvoji. (Binek a kol., 2009, str. 23-24)

Problémů rozvoje venkova existuje celá řada, stejně tak ale existují i možnosti, jak tyto problémy řešit. *„Každý problém má své řešení.“* Vzhledem k tomu, že se regiony České republiky od sebe značně liší, je potřeba, aby se ke každému regionu přistupovalo individuálně. To, s jakým problémem se obce potýkají, závisí na velikosti obce, její poloze i na samotné aktivitě místní akční skupiny (MAS) a také angažmá malých a středních podniků. V neposlední řadě hraje důležitou roli také fungování samosprávy dané obce. (Svobodová, 2014, s. 6)

Binek (2007, s. 33) je toho názoru, že mezi hlavní problémy, se kterými se venkov potýká, patří: nedostatečné pracovní příležitosti a z toho plynoucí nízká pracovní síla, nedostatečná dopravní a technická infrastruktura, nezájem obyvatel o dění na venkově. Těmto několika zásadním oblastem, bude věnována tato část kapitoly mojí bakalářské práce. Může se zdát, že vymezení venkovských problémů obcí je snadné, ale značně to komplikuje fakt toho, že se obce liší (počtem obyvatel, polohou, aj.), mají tudíž jiné potřeby a čelí různým rozvojovým problémům. Umět problém najít a charakterizovat jej, považuji za první krok na cestě za úspěšným rozvojem venkovských oblastí.

2.1 Nezaměstnanost a nedostupnost pracovních sil

Nezaměstnanost na venkově je výrazně vyšší než ve městě. Rozdíly mezi městy a venkovem jsou zvláště výrazně vyšší v zemích, které se vyznačují vysokou mírou nezaměstnanosti. Dlouhodobá nezaměstnanost je poměrně vysoká pouze ve výrazně venkovských oblastech, což by mohlo svědčit o rostoucím vyloučení nízkopříjmových skupin. „Skrytá nezaměstnanost“, která se týká asi 5 miliónů lidí ve venkovských oblastech, postihuje nedostatečně zaměstnané zemědělce a pracovníky v zemědělství. (Evropská komise, © 2007)

Podle Binka (2010, s. 38) je hlavním problémem rozčleňování ekonomických aktivit a omezené pracovní nabídky pro tamější obyvatelstvo. Je to zapříčiněno tím, že dochází k poklesu nabídky práce v zemědělském sektoru a místo toho je věnováno pozornosti v oblasti terciárního odvětví ve městech.

Při řešení nedostatku pracovních míst na venkově, se v posledních několika letech začal uplatňovat proces, který se nazývá diverzifikace venkovské ekonomiky, kdy jsou zejména pomocí dotačních programů podporovány opatření, které směřují k diverzifikaci venkovské ekonomiky. Mezi tyto opatření patří: diverzifikace k nezemědělským činnostem, podpora a zakládání malých a středních podniků, podpora rodinných firem zpracovatelského průmyslu, podpora řemesel a v neposlední řadě podpora cestovního ruchu. (Úvod do geografie venkova, © 2014)

Situace ohledně nezaměstnanosti v zemědělské sféře začíná být čím dál kritičtější. Podle slov předsedy Odborového svazu pracovníků zemědělství a výživy, Bohumíra Dufka, je hlavním problémem fyzická náročnost a nízké mzdy. Absolventi zemědělských oborů si vybírají velice různorodé kariéry a méně často směřují do odvětví, v nichž tradičně nacházeli absolventi zemědělských oborů uplatnění. (Euractiv Network, © 2018)

2.2 Dopravní infrastruktura a obslužnost

Dle (Wokoun a kol., 2008, s. 163-164) je dopravní infrastruktura základním předpokladem k provozování dopravy. Doprava se stala nástrojem integrace regionů a do jisté míry ovlivňuje úspěšnost rozvoje venkova. Přímou ovlivňuje koncentraci pracovních příležitostí, kvalitní životní styl a využití přírodního a kulturního potenciálu. V momentě, kdy dopravní infrastruktura dosahuje odpovídajícího stupně rozvoje, může být v tomto smyslu katalyzátorem růstu, nebo naopak vytváří bariéry, pokud je její úroveň v kvantitativním nebo kvalitativním smyslu nedostačující.

Binek (2010, s. 51) ve své publikaci uvádí, že ve smyslu nutnosti realizovat cesty za základními potřebami, je poptávka po dostupnosti ve venkovských oblastech v podstatě vyšší než ve městech, kde je široká nabídka dopravních možností. Naopak z hlediska počtu osob je poptávka v řídké zalidněných venkovských oblastech nízká a způsobuje ztrátovost obslužnosti veřejnou dopravou. Klesající kvalita obslužnosti periferních oblastí, má za následek to, že veřejná doprava je pak stále častěji nahrazována dopravou individuální automobilovou, popř. jinými, alternativními způsoby obslužnosti.

Wokoun (2008, s. 166) tvrdí, že Česká republika se potýká s nedostatečně rozvinutou dopravou hlavně v oblasti železniční sítě. Hlavním problémem je nedostatečný vývoj železničního koridoru a s tím spojené problémy ve sdělovacích a zabezpečovacích prostředcích. Nekvalitní železniční tratě mají za následek časové ztráty a snižování kvality dopravních procesů. Vzhledem k tomu, že po železniční trati jezdí každým dnem několik vlaků denně, a tím dochází k jejich opotřebení, nejsou koleje vyvinuté natolik, aby po nich mohli jezdit vlaky, které dosahují vyšší rychlosti. Pokud by ale ovšem byly koleje těmto rychlostem uzpůsobené, nedocházelo by k častým poruchám a časové ztrátivosti.

V oblasti technické infrastruktury je důležitý také veřejný sektor, neboť technická infrastruktura je kapitál, který je obvykle veřejně poskytován. Tato role veřejného sektoru se však v různých zemích liší a technologický vývoj může mít na roli veřejného sektoru výrazný dopad. Například telekomunikace se ve většině zemí přesunula z veřejného do soukromého sektoru. Vývoj v oblasti telekomunikačních a informačních technologií navíc v dnešní době umožňuje každému platit za tyto služby, což znamená příležitost pro větší zapojení soukromého sektoru. (Capello a Nijkamp, 2009, s. 154)

2.3 Zemědělství

Jak uvádí ve své publikaci Bičík a Jančák (2005, s. 53) zemědělská půda, která byla lidem znárodněna, se po pádu komunismu vrátila zpět původním vlastníkům, kteří na ní hospodařili před rokem 1948, případně jejich potomkům. V dnešní době hospodaří zemědělci přibližně na čtvrtině zemědělské půdy. Zemědělská družstva se transformovala na družstva vlastníků půdy. Procesem restituace se zvýšil počet farem a zároveň se snížila jejich průměrná velikost.

České zemědělství prošlo po roce 1990 třemi odlišnými vývojovými etapami. První z nich byla etapa radikálního přizpůsobování zemědělství novým sociálně ekonomickým rámcovým podmínkám vytvořeným po roce 1989. Druhou etapu lze charakterizovat jako období stabilizace a počátku obratu, charakteristikou třetí etapy je stagnace a deprese zemědělství. (© Investice do vzdělání) Zemědělská půda v roce 2015 tvořila asi 53% výměry celé České republiky. Nachází se z větší části ve vlastnictví fyzických a právnických osob. V zemědělské oblasti pracuje přibližně 47 tisíc zemědělských subjektů a zpracovatelů surovin. Tato skupina hospodaří na výměře zhruba 3,5 mil. hektarů, z toho 2,5 mil. hektarů orné půdy. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2020)

Pospěch (2014, s. 83) ve své publikaci uvádí, že hlavním důvodem nízké zaměstnanosti v zemědělství, jsou zaostávající mzdy, které se od těch v průmyslové zóně značně liší, což má za následek to, že poptávka po práci v zemědělské výrobě výrazně klesá, a to hlavně mezi mladými perspektivními lidmi. Důvodem může být nedostatečné mzdové ohodnocení nebo to, že pro ně práce není příliš atraktivní.

2.4 Přístupy k řešení rozvojových problémů venkova

Dle (Svobodové, 2007, s. 88) existuje spousta možností, jak řešit rozvojové problémy venkova. Jelikož každý region je zcela specifický, je třeba k jejich rozvoji přistupovat diferencovaně, respektovat jeho jedinečnost a násilně nevnucovat celoplošná typová řešení problémů venkovských oblastí a obcí. Rozvoj a problémy venkovských obcí totiž závisí i na velikosti obce, její poloze, aktivitě místních akčních obyvatel a podnikatelů či osobnosti starosty.

Existuje spousta možností, jak řešit rozvojové problémy venkova. Každý region sám o sobě je specifický, je tedy nutné nastavit takové kroky, které budou účinné v závislosti na povaze regionu. (Svobodová, 2007, s. 88)

Binek (2007, str. 88) uvádí, že existuje spousta nástrojů, kterými lze působit na venkovský prostor, ale ne všechny mohou být účinné. Oživení venkovského prostoru může být chápáno jako proces oživení venkovských obcí a krajinné sféry, který směřuje zejména k:

- vytvoření harmonického systému kulturní krajiny
- rozvoji celkové pestrosti a specifik venkovských obcí
- vytvoření stabilního ekonomického systému zajišťujícího pracovní příležitosti
- zajištění kvalitních podmínek pro život obyvatelstva
- rozvinutí občanské společnosti
- zajištění dostatečné dopravní dostupnosti

2.4.1 Diverzifikace venkovské ekonomiky

Jedním z kroků při řešení rozvojových problémů venkova, je diverzifikace venkovské ekonomiky. Diverzifikování venkovské ekonomiky přispívá ke zvýšení a pestrosti uplatnění na trhu práce. Pojem diverzifikace venkovské ekonomiky, je nejčastěji spojen s oblastí zemědělství (Svobodová, 2014, s. 47)

Zemědělská činnost je v dnešní době podporována finančními prostředky, které putují z Programu rozvoje venkova, a právě diverzifikace venkovské ekonomiky, je jednou z klíčových priorit stále probíhajícího programového období 2014-2020. (SZIF, © 2015)

Opatření, která směřují k diverzifikaci venkovské ekonomiky, jsou dlouhodobě podporována z dotačních programů, mezi něž patří:

- Diverzifikace směrem k nezemědělským činnostem
- Podpora zakládání a rozvoje podniků nejmenší velikosti za účelem posílení ekonomických struktur a podnikání na venkově
- Podpora cestovního ruchu
- Ochrana zvyšování hodnoty a péče o přírodní dědictví jako příspěvek k trvale udržitelnému rozvoji (Svobodová, 2014, s. 47)

Významnou roli v ekonomice venkova získaly v posledních několika letech namísto zemědělství, malé a střední podniky či rodinné podniky zpracovatelského průmyslu, svoje oživení zažila i řemesla.

Dle (Svobodová, 2014, s. 47) jsou nedílnou součástí ekonomiky na venkově i rozmanité služby. V posledních letech začíná být velice populární i odvětví cestovního ruchu, které pomáhá venkovským oblastem sílit na atraktivitě.

Diverzifikované činnosti venkova lze rozdělit do následující oblasti. V rámci zemědělské diverzifikace zde úvodní nekonvenční produkci, kam řadíme např. rostlinnou výrobu, živočišnou produkci, ale také ekologické zemědělství. Dále tu máme oblast lesnictví a poskytování zemědělských služeb. Jako další se uvádí diverzifikace strukturální, v níž je oblast přidávání hodnoty zemědělským produktům a oblast cestovního ruchu. Do přidávání hodnoty zemědělským produktům se řadí oblast přímého prodeje produktů a zpracování produktů. Posledním typem je pasivní diverzifikace, do které spadají pronájmy budov a pozemků. (Svobodová, 2014, s. 48)

2.4.2 Financování rozvojových problémů venkova

V dnešní těžké době je drtivá většina obcí v rámci ČR, ale i EU, závislá na finanční výpomoci v podobě dotací. Pro svou činnost čerpají dotace hlavně z Programu rozvoje venkova, kterému bude věnována samotná podkapitola bakalářské práce.

Jak uvádí (Pavlík, 2014, s. 14) ve své publikaci, rozpočty, mohou dostat některá města a obce do hospodářské krize. Představitelé samosprávy, by tak měli uvažovat o škrtech v rozpočtech ve výši 25-30 %. Tato fakta mají bohužel negativní vliv na rozvoj měst a obcí. Aby obce a města dokázali čelit těmto hrozbám, měli by vyhledat co nejvíce zdrojů možností k financování svých problémů. Jako jedna z možností se nabízí dotace zprostředkované Evropskou unií. V rámci rozvoje venkova je vymezen Program rozvoje venkova v novém programovacím období 2014-2020, který je stále aktuální a jako jednou z prioritních oblastí, je právě finanční podpora obcí a měst.

3 AKTÉŘI ROZVOJE VENKOVA

Mezi aktéry rozvoje venkova mohou patřit různé instituce, organizace, ale taky samotní jednotlivci, kteří nějakým způsobem ovlivňují dění na venkově. Svým chováním mají vliv na udržení hodnot, zajištění funkčnosti a dosažení udržitelnosti. Obyvatelé a místní podnikatelé primárně utváří do jisté míry charakter venkovského prostředí. Role ostatních aktérů mohou nabývat různého významu a působit podpůrně či jako bariéry.

Možnosti aktérů a obvykle i množství aktivních aktérů a jejich rozvojové schopnosti, jsou nicméně velkou měrou determinovány velikostí obce, polohou obce, ekonomickými aktivitami v obci apod. To, jak budou aktéři venkovského prostředí aktivní v rámci rozvoje, závisí do určité míry na fungování místní samosprávy. (Binek a kol., 2009, s. 25)

3.1 Kategorizace aktérů rozvoje venkova

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala lokální (místní), krajské a národní vymezení aktérů rozvoje venkova, které budou následovně popsány.

3.1.1 Národní úroveň

Jak tvrdí (Svobodová, 2014, s 33) pro rozvoj venkova je dosti omezující skutečnost toho, že aktéři nemají stále rozdělené kompetence. Jsou jimi: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MMR), Ministerstvo zemědělství ČR (MZe) a částečně Ministerstvo životního prostředí ČR (MŽP). MMR řídí program Podpora obnovy a rozvoje venkova, v rámci něhož, je organizována soutěž Vesnice roku. Dále je MMR garantem operačních programů, které se úzce dotýkají dílčích oblastí rozvoje venkova, zatímco MZe je garantem pouze Programu rozvoje venkova (od roku 2007). MŽP řeší záležitosti, které se týkají životního prostředí a s tím spojené části venkovských oblastí (např. čištění odpadních vod apod.) Také ostatní ministerstva mají slovo v záležitostech týkajících se venkova (zaměstnanost, podnikání, aj.)

3.1.2 Regionální úroveň

Na regionální (krajské) úrovni počet aktérů rozvoje venkova je poměrně nižší jak na místní úrovni. Jedná se většinou o zájmová uskupení, na rozvoj venkova však mohou mít vliv také krajské úřady, regionální školy apod. V současné době začíná mít vliv na vývoj venkova tzv. skupina MAS, což jsou místní akční skupiny, které mají za cíl zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech. Jedním z nástrojů této skupiny je aktivní získávání a rozdělování dotačních prostředků. Aby mohla tato skupina vzniknout a fungovat,

musí být alespoň z 50 % tvořena lidmi z oblasti podnikatelského sektoru (živnostníci, majitelé firem).

Jednou z podmínek získání finanční podpory z Programu rozvoje venkova, je nutnost vytvoření koncepčního dokumentu. Na programové období 2007-2013 tento dokument nesl název **Integrovaná strategie území**.

Pro programové období 2014-2020, jež stále probíhá, mají MAS možnost čerpat finanční prostředky ze kteréhokoli operačního programu. Pro tohle období byl zpracován program **Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD)**. (Svobodová, 2014, s. 33)

3.1.3 Místní úroveň

Dle (Svobodové, 2014, s. 34) na venkově od jakživa fungují různé spolkové kluby, které se starají o to, aby venkov nezakrněl a rozvíjel se. Myslí se tím pravidelné setkávání obyvatel, společné řešení problémů, zájem o dění v obci, zachování historické paměti (kroniky, památky, zvyky), rozvoj místního cestovního ruchu apod.

Obyvatelé mají k dispozici řadu organizací, kde můžou projevit svůj zájem a snahu o vylepšení situace na venkově. Na venkovech fungují spolky, které jsou založeny speciálně pro nějaké zájmové skupiny, jedná se např: o fotbal, florbal, sokol, myslivci, včelaři atd.) a spolky, které se soustřeďují na širokou veřejnost. (ochránci přírody, folklórní soubory).

4 POLITIKY ROZVOJE VENKOVA EU

Druhá část mojí bakalářské práce bude věnována politikám Evropské unie, které mají za následek rozvoj a podporu venkova v rámci členských států Evropské unie, ale i samotného rozvoje venkova v ČR.

Fungování společného hospodářského prostoru je podmíněno i existencí řady různě rozvinutých evropských politik. Tradiční klasifikace rozeznává tzv. společné politiky, což jsou politiky, které provádějí orgány EU, a komunitární politiky, které zůstávají v rukou členských států a instituce EU pouze zajišťující jejich koordinaci a harmonizaci. (Tomšík, 2007, 61)

Evropská unie není tvořena pouze národními státy, ale i regiony jednotlivých dílčích členských zemí, jež mají svou nezanedbatelnou funkci v procesu evropské integrace. Politika hospodářské a sociální soudržnosti neboli regionální či kohézní politika je tradičně definována jako podpora konvergence nebo snížení hospodářských rozdílů v rámci EU mezi jejími členskými státy a regiony. A to prostřednictvím plánovaných investic, které jsou zaměřené především na méně bohaté členské státy a regiony, které usilují o podporu hospodářského rozvoje (Baun a Marek, 2014, s. 2).

4.1 Společná zemědělská politika

Společná zemědělská politika se řadí mezi jednu z nejstarších politik Evropských společenství vůbec. Vznikla na základě jedné z tzv. Římské smlouvy, podepsána roku 1957, stanovila pro zemědělství několik základních cílů, které potvrdila i Lisabonská smlouva. K samotnému založení Společné zemědělské politiky, došlo tedy v roce 1962 a dodnes funguje jako partnerství mezi zemědělstvím a společností, mezi Evropou a jejími zemědělci. Jejimi hlavními cíli jsou:

- zvýšení produktivity zemědělství pomocí technického rozvoje a optimálního využití výrobních faktorů, zejména pracovní síly
- zajištění spravedlivé životní úrovně zemědělského obyvatelstva zejména zvyšováním individuálních výdělků zemědělců
- stabilizace trhů
- pravidelné zásobování zemědělskými výrobky
- zajištění přiměřené ceny pro spotřebitele (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2020)

V úvodu kapitoly bylo zmíněno, že Společná zemědělská politika je nejstarší fungující politikou vůbec, a tudíž je potřeba ji průběžně reformovat. Změny ve společné zemědělské

politice probíhají vlastně od samého začátku jejího vzniku. Autoři reforem se snažili o zlepšení vždy určité oblasti, ale někdy bylo potřeba naklonit fungování politiky na trochu jiným úhlem. Mezi nejvýznamnější reformy patří: **MacSharryho reforma, Agenda 2000 a Mid-term Review**. (Baráková, 2010, s. 39)

Financování společné zemědělské politiky Evropské unie McSharryho reforma zásadně ovlivnila sektory pěstování obilnin a produkci hovězího masa. Agenda 2000 přispěla k omezení intervencí na trhu pomocí snížených intervenčních cen a poukázala na to, jak je důležité, aby se venkov rozvíjel. Hlavním cílem reformy Mid-term Review bylo zvýšení konkurenceschopnosti v oblasti zemědělství. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2020)

4.2 Společná zemědělská politika po roce 2020

Evropské orgány se zavázaly, že v rámci víceletého finančního rámce 2021-2027 přijmou novou reformu, která bude reagovat na nové výzvy v zemědělství, jakými jsou nepoctivé obchodní praktiky v potravinovém řetězci, změna klimatu a vodní zdroje nebo role vázaných plateb. Jako přípravné opatření vydala Komise dne 29. listopadu 2017 dokument s názvem „Budoucnost potravinářství a zemědělství“, který nastiňuje prioritní oblasti, jimiž by se měla budoucí SPZ zabývat a představuje radikální změnu modelu provádění SPZ. (Evropský parlament, © 2020)

Budoucí vývoj společné zemědělské politiky by se měl zaměřit na devět cílů, má si zachovat i dva své pilíře a oba zemědělské fondy, které mají podporovat vnitrostátní programy v návaznosti na škálu opatření vybraných v rámci integrovaného přístupu. V každém případě by měly zůstat prioritním bodem přímé platby. Návrh nového Víceletého finančního rámce na období 2021–2027 předpokládá s 365 mld. eur pro novou SZP. Finální verze nové SZP bude známá až po dohodě orgánů EU. (Evropský parlament, © 2020)

4.3 Financování SZP

Náklady na Společnou zemědělskou politiku se podle zásady finanční solidarity týká všech členských států. Evropský zemědělský orientační a záruční fond byl jediným sponzorem fungování společné zemědělské politiky do roku 2006.

Od roku 2007 je oblast zemědělství financována novými fondy. Je jím Evropský zemědělský záruční fond a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova. Pod komplex společné zemědělské politiky spadá i společná politika rybolovu. Těmto fondům bude věnováno několik následujících řádků. (Evropský parlament, © 2020)

4.3.1 Evropský zemědělský záruční fond (EAGF)

Politika EU alokuje z tohoto fondu finanční prostředky do oblasti podpory udržitelného zemědělství.

EAGF je fondem společné zemědělské politiky EU, který je určený především na podporu udržitelného zemědělství. Z fondu jsou financovány přímé platby zemědělským subjektům a další nástroje regulující trh se zemědělskými produkty (náhrady při vývozu zemědělských produktů, intervenční opatření) a další specifické podpory například v odvětví cukru. Fond je řízen společně Evropskou komisí a členskými státy EU. V ČR jsou platby zprostředkovány v rámci Státního a zemědělského intervenčního fondu. (Vláda České republiky, © 2005-2020)

4.3.2 Evropský zemědělský a záruční fond pro rozvoj venkova

EAFRD je fond, který spadá do společné zemědělské politiky EU a jeho hlavní zaměření je na podporu rozvoje venkova. Finanční prostředky z EAFRD jsou alokovány na zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, podpora zlepšení životního prostředí a krajiny nebo kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova. V rámci ČR jsou z toho fondu hrazeny projekty z Programu rozvoje venkova ČR pod záštitou Ministerstva zemědělství ČR. Platby jsou zprostředkovány za podpory Státního zemědělského intervenčního fondu. (Vláda České republiky, © 2005-2020)

4.3.3 Evropský námořní a rybářský fond (EMFF)

EMFF navazuje na Evropský rybářský fond, jehož cílem je podpora udržitelného rybolovu a akvakultury, financování projektů, které jsou zaměřené na diverzifikaci ekonomiky a zvýšení kvality života v evropských pobřežních oblastech. EMFF má přispět k růstu, zaměstnanosti a udržitelnosti cílů reformované společné rybářské politiky EU a podpořit provádění integrované námořní politiky EU. Na období 2021-2027 by měl být do tohoto fondu alokováno 6,4 mld. EUR. Hlavním řídicím orgánem v ČR je opět Ministerstvo zemědělství a roli zprostředkovatele zaujímá Státní zemědělský intervenční fond. (Vláda české republiky, © 2005-2020)

4.4 Program rozvoje venkova na období 2007-2013

Program rozvoje venkova (PRV) vychází z Národního strategického plánu rozvoje venkova. Byl zpracován v souladu s nařízením Rady (ES) č. 1698/2006 a prováděcími pravidly uvedené normy.

Program rozvoje venkova, který zajišťuje působení Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova, blíže specifikuje v souladu s nařízením Rady (ES) 1698/2005 čl. 15 strategie v jednotlivých osách stanovených Národním strategickým plánem rozvoje venkova do prováděcí úrovně a zajišťuje tak jeho efektivní realizaci. (SZIF, © 2013)

Národní strategie rozvoje venkova ČR pro toto období obsahuje následující intervenční osy:

- Osa I: Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví
- Osa II: Zlepšování životního prostředí a krajiny
- Osa III: Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova
- Osa IV. LEADER, jejím hlavním přínosem je způsob, jakým jsou akce rozvoje venkova realizovány a vzájemně propojeny. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2020)

4.5 Program rozvoje venkova na období 2014-2020

Dne 26.5.2015 došlo k finálnímu schválení programu rozvoje venkova ČR na období 2014-2020. Díky programu rozvoje venkova bude v příštích letech alokováno do českého zemědělství téměř 3,5 miliardy EUR (více než 96 mld. korun). Z toho bude 2,3 mld. EUR (62 mld. Kč) z unijních zdrojů a 1,2 mld. EUR (34 mld. Kč) z českého rozpočtu. Podpora z programu rozvoje venkova 2014-2020 bude zaměřena na obnovu, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím zejména agroenvironmentálních opatření, dále investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků, podporu vstupu mladých lidí do zemědělské sféry nebo krajinná infrastruktura.

Program bude podporovat diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit tak hospodářský rozvoj. Podporován bude komunitně vedený místní rozvoj, resp. metoda LEADER (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2020)

Programové období 2014-2020 stále probíhá a v měsících červenec-srpen bude ještě výjimečně otevřeno 10. kolo žádostí o podporu. Rozhodl o tom ministr zemědělství, který tímto reaguje na současnou krizi, která postihla nejen ČR, ale celou zemi.

4.6 Program LEADER

Program LEADER byl zahájen v roce 1991 a jeho cílem je zlepšit rozvojový potenciál venkovských oblastí využitím místní iniciativy a dovedností. Zaměřuje se na podporu získávání know-how na místním integrovaném rozvoji a snaha šířit tohle know-how do dalších venkovských oblastí. Zkratka LEADER tedy znamená jakousi vazbu mezi akcemi rozvoje venkova. Jak z názvu vyplývá, tento program se zaměřuje spíše na mobilizaci a zajištění místního rozvoje venkova než na uplatňování pevného souboru opatření. Program LEADER se od samého počátku snaží hledat inovativní způsoby zapojení místních partnerů do řízení budoucího rozvoje jejich oblastí. (Copus and Lima, 2015, s. 44)

4.7 Priority programu rozvoje venkova 2014-2020

V rámci strategie Evropa 2020 jsou obecné cíle podpory programu rozvoje venkova 2014-2020 podrobněji vyjádřeny prostřednictvím šesti priorit, které platí pro celou EU. Každé opatření z nabídky nařízení k rozvoji venkova může přispívat k cílům několika priorit. Jde o tyto následující priority:

- podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech
- zvýšení konkurenceschopnosti a životaschopnosti zemědělských podniků ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů
- podpora organizace potravinového řetězce
- obnova, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím
- podpora účinného využívání zdrojů

podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2020)

4.8 Program rozvoje venkova 2021-2027

Dne 1. června 2018 zveřejnila Evropská komise (EK) legislativní návrh týkající se Společné zemědělské politiky po roce 2020 (SZP), tedy budoucnosti potravin a zemědělství. Nové

legislativní návrhy činí SZP schopnou reagovat na budoucí výzvy. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2020)

Do ČR by mělo být alokováno celkem 20 mld. € Do Evropského fondu pro regionální rozvoj by mělo být alokováno celkem 10,5 mld. € Do Fondu soudržnosti poputuje cca 6,4 mld. € a Evropský sociální fond + zhruba 2,7 mld. € (Ministerstvo pro místní rozvoj, © 2020)

5 NÁSTROJE A STRATEGIE PODPORY ROZVOJE VENKOVA SE ZAMĚŘENÍM NA ÚZEMÍ ČR

5.1 Vývoj nástrojů pro podporu venkova v ČR

ČR se na vstup do EU připravovala několik let, ještě předtím, než se stala součástí Evropské unie, musela provést řadu opatření v oblasti legislativy, regionální politiky, tvorby rozvojových dokumentů, regionální statistiky, rozvoje lidských zdrojů, spolufinancování programů a projektů a zejména musela dokladovat vytvoření funkčního systému realizace a kontrolních mechanismů.

Wokoun (2006, s. 52) uvádí, že obrovské podpory v rámci tvorby a realizace regionální politiky a dalších politik, se České republice před vstupem do EU, dostalo z programu PHARE, ISPA, SAPARD.

Z těchto výše uvedených programů, který se zaměřoval na oblast zemědělství a rozvoj venkova, byl program SAPARD. Poskytoval investice do oblasti zemědělství a rozvoje venkova. EU uvolnila na program SAPARD z Evropského zemědělského garančního a orientačního fondu (EAGGF) ročně částku 520 mld. EUR pro všech deset kandidátských zemí.

Na Českou republiku připadalo ročně asi 22 mld. EUR, z toho pro sektor zemědělství cca 540 mld. Kč a pro sektor rozvoje venkova zhruba 270 mld. Kč. Finanční čerpání z tohoto programu ukončila Česká republika předčasně v roce 2005 z důvodu vyčerpání alokace 92,8 miliónů EUR (2,9 mld Kč), kterou celkově poskytlo Společenství a kterou bylo možno čerpat až do konce roku 2006. (Úřad vlády České republiky, © 2009-2020)

5.2 Programy podpory venkova z pohledu financování Českou republikou

V dnešní době můžeme dotační zdroje rozdělit na dvě základní skupiny podle zdroje finančních prostředků. Od té doby, co se Česká republika stala členem Evropského společenství, nabízí se zemědělcům evropské dotační programy, které jsou částečně kofinancované ze státního rozpočtu a jsou vhodně doplněny národními dotačními programy. Evropské dotační programy spolu s národními doplňkovými platbami administruje a vyplácí Státní zemědělský intervenční fond. Do těch základních nástrojů v ČR spadají přímé platby, u nichž je od roku 2015 zavedený tzv. vícesložkový model přímých plateb. Přímé platby zahrnují jednotkou platbu na plochu (SAPS), platbu za greening – ozelenění, zatravnění,

příplatek pro mladé zemědělce a dobrovolnou podporu, která je vázána na produkci citlivých komodit. Žádost si můžou zemědělci podat formou jednotné žádosti, a to každoročně nejpozději do 15.5. daného roku. Operační program rybářství je evropským zdrojem finančních prostředků kofinancovaných částečně ČR. Podpory mají investiční charakter. Na příjem projektů jsou vyhlašovány výzvy. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2020)

Druhou skupinou jsou národní dotační programy, které vhodně doplňují evropské dotační zdroje a jsou financovány výhradně z rozpočtu ČR. Do těchto programů spadají Národní dotace a Podpůrný garanční a lesnický fond. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2020)

5.2.1 Národní dotace

Většinu aktivit, které Česká republika podporuje, financují národní zdroje prostřednictvím dotačních programů, kterými stát přispívá k udržování výrobního potenciálu zemědělství a jeho podílu na rozvoji venkovského prostoru. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2020)

V současnosti dochází, v návaznosti na minulé programovací období, k přípravám stabilizace spektra podpůrných programů. Apelovat se bude hlavně na prvky agroenvironmentálního charakteru, ale také na programy na podporu ozdravování polních a speciálních plodin nebo na programy zaměřené proti rozšiřování nebezpečných nákaz hospodářských zvířat. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2020)

V neposlední řadě bude podpora cílena také mezi programy, jejichž výsledky a zisk nelze přímo kvantifikovat, a i přesto je jejich podpora v rámci Národních dotací nezbytná. V úvahu přichází podpora produkce jednotlivých komodit. Mezi takové oblasti můžeme zařadit podporu včelařství, udržování a zlepšování genetického potenciálu vyjmenovaných hospodářských zvířat. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2020)

5.2.2 Podpůrný garanční a lesnický fond

Mezi hlavní činnosti PGRLF patří poskytování podpor formou dotací úroků z komerčních úvěrů, finanční podpora pojištění, poskytování záruk, půjček a úvěrů, či poskytování finančních prostředků ke snížení jistiny úvěrů. (SZIF, © 2013)

V současné době je v nabídce podpůrných programů PGRLF 17 programů, které jsou stanoveny pro zemědělské prvovýrobce, zpracovatele zemědělské produkce a podnikatele v oblasti zpracování dřeva a lesního hospodářství, vlastníky lesa i obce. Podpůrný garanční a lesnický fond v současné době spravuje dva programy, a to program Zemědělec a program Půda. Cílem programu Zemědělec je vytvářet a zlepšovat podmínky a předpoklady pro

rozvoj zemědělských subjektů. Objektem podpory jsou pak zejména investice do strojního zařízení, vybavení technologických celků, přičemž podporovaná investice musí sloužit ke snížení výrobních nákladů, modernizace či zlepšení jakosti. Cílem programu Půda je podpořit a zpřístupnit nákupy nestátní zemědělské půdy jako základního výrobního prostředku zemědělských prvovýrobců. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2020).

Podpůrný garanční a lesnický fond umožňuje klientům žádat o odklad splátek podle zákona č. 177/2020 Sb. Je to reakce na současnou pandemickou krizi, která panuje ve světě. (PGRLF, © 2020).

5.2.3 Podpora venkova prostřednictvím Ministerstva pro místní rozvoj ČR

Garantem dotačního programu, který nese název Program obnovy, je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Prostřednictvím Programu rozvoje venkova se rozdělují dotace na podporu obnovy a rozvoje venkova. Ti, kteří přijímají podporu, jsou vymezeni a specifikováni pro každý z pěti dotačních titulů zvlášť. Obecně se však jedná o obce či svazky. (Garep, spol. s r. o. © 2009)

Od roku 1995 se každoročně vyhlašuje soutěž Vesnice roku, která má přispět obyvatelům aktivní účasti na rozvoji svého domova, zveřejnit pestrost uskutečňování programů obnovy vesnic a upozornit širokou veřejnost na význam venkova, ale také snaha vyzdvihnout aktivity obcí, jejich představitelů a občanů, kteří mají snahu si ten domov udělat o něco hezčím místem pro život. Snaha zachovat tradice alespoň na venkově, když ve městech se pomalu ale jistě vytrácí jejich význam. (Vesnice roku, © 2011)

5.2.4 Krajské dotace

Krajské programy přímo navazují na státní Program obnovy venkova a mohou mít řadu dotačních titulů různého zaměření. Každý kraj si také vytváří své vlastní podmínky čerpání – hranice velikosti obcí, výše dotace na projekt, tematické zaměření dotačního titulu atd. Z hlediska finanční alokace je situace každý rok velmi proměnlivá (např. roční rozpočet PRV Jihomoravského kraje se v letech 2005–2009 pohyboval v rozmezí 50–75 mil. Kč), ale vždy dosahuje výše několika desítek milionů korun.

V roce 2004 si jednotlivé kraje převzali kompetence v oblasti Programu obnovy venkova. Kraje dostali určitou volnost v zaměření jednotlivých dotací dle jejich aktuální potřeby. Program se v některých krajích přejmenoval na Program rozvoje kraje XY a je přímo

navazující na státní Programy obnovy venkova. Jednotlivé kraje mají volnou ruku ve vytváření podmínek čerpání dotací. (Garep, spol. s r. o. © 2009)

Dotace z krajského rozpočtu jsou poskytovány v souladu s prioritami krajské samosprávy a ve shodě se záměry Rady Olomouckého kraje pro období 2016-2020. Cílem poskytování dotací je rozvoj Olomouckého kraje a uspokojování všestranných potřeb jeho obyvatel. Pro rok 2020 pokračují všechny dříve vyhlášené dotace, vyhlášovány jsou také nové dotační programy a tituly. Ještě více oproti předchozímu roku jsou zjednodušena obecná pravidla, které se upravuje na míru jednotlivým dotačním programům. (Krajský úřad Olomouckého kraje, © 2020)

5.2.5 Veřejná podpora de minimis

Podpora de minimis se neřadí svým rozsahem mezi veřejné podpory, protože nesplňuje všechny čtyři prvky veřejné podpory. Vzhledem k relativně nízké hodnotě, kterou stanovila Evropská komise, nehrozí narušení hospodářské soutěže, a tak neovlivňuje obchod mezi členskými státy EU a nepodléhá oznamovací povinnosti vůči Evropské komisi. Tato podpora může být na rozdíl od jiných podpor poskytnuta na jakýkoliv účel, může se tedy jednat o podporu investičního i provozního charakteru. Poskytování této podpory je podmíněno čtyřmi nařízeními EU. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2020)

Tato podpora je limitována částkou 200 tis. EUR za tři účetní období. Svým omezeným rozsahem nemá vliv na hospodářskou soutěž a je tedy akceptována. Jinými slovy, není brána za veřejnou podporu v pravém slova smyslu. (B&P Research, s.r.o. © 2016)

V této části bylo zmíněno několik definic pojmu venkova, za jakých podmínek se klasifikuje venkovské sídlo. Dále bylo zmíněno, jaké jsou rozvojové problémy venkova a bylo vymezeno několik kroků, které musejí být učiněno, aby se venkov rozvíjel.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 CHARAKTERISTIKA OLOMOUCKÉHO KRAJE

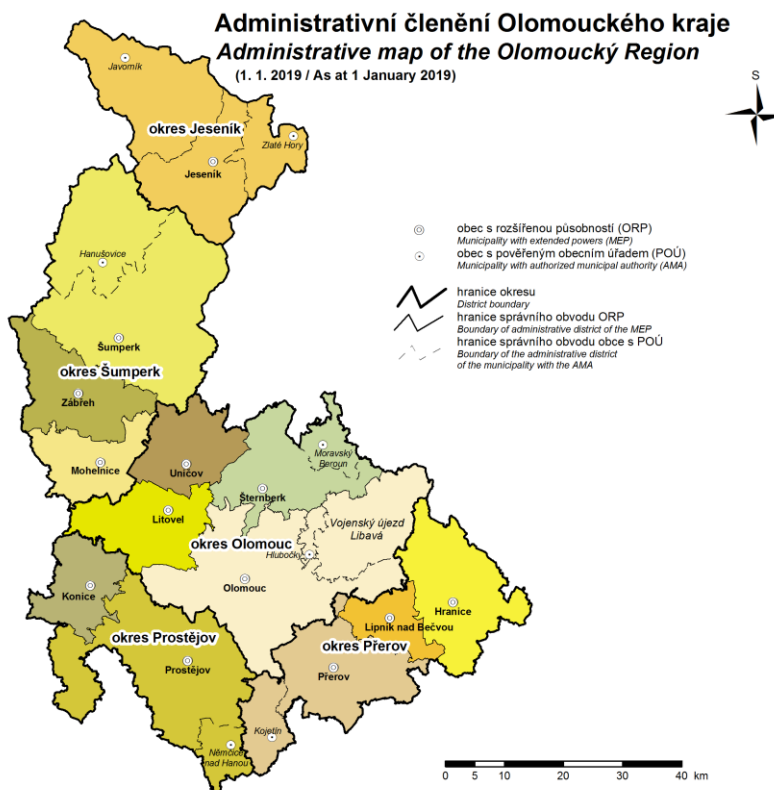
Olomoucký kraj se rozkládá v centrální části Moravy a zasahuje i do její severní části. Olomouckým krajem protéká řeka, která dostala stejný název a tedy Morava. Z hlediska územně-správního tvoří spolu se Zlínským krajem region soudržnosti Střední Morava (NUTS 2). Je členěn na pět okresů (Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk). Od 1.1. 2005 došlo k územnímu rozšíření Olomouckého kraje o tři obce z kraje Moravskoslezského. Na území Olomouckého kraje bylo stanoveno 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 20 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Olomoucký kraj na severu sousedí s Polskou republikou, na východní straně s Moravskoslezským krajem, na jihu se Zlínským a Jihomoravským krajem a na západě s krajem Pardubickým. (Asociace krajů České republiky, © 2013)

Co se týká ekonomického hlediska, je kraj oblastí průmyslovou s rozvinutými službami. Ekonomika hanáckých okresů je více stabilní a dostatečně rozmanitá, okres Jeseník a severní část okresu Šumperk však bohužel díky své poloze dopravní dostupnosti i narušením sociálního a hospodářského života po druhé světové válce patří k ekonomicky slabším článkům. Na tvorbě hrubého domácího produktu v České republice se Olomoucký kraj podílel v roce 2018 pouze 4,7 %, v přepočtu na 1 obyvatele dosahoval 78,4 % republikového průměru. Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v podnicích, které mají sídlo v kraji, dosáhla podle předběžných údajů 29 tis. Kč (přepočtené počty, 2018). V roce 2018 se nacházelo na území Olomouckého kraje celkem 156 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci. V těchto podnicích pracovalo 47 923 zaměstnanců. (ČSÚ, © 2020)

K 31. 12. 2018 měl Olomoucký kraj celkem 632 tis. obyvatel. Počtem obyvatel na 1 km² (120,0) je tak blízko průměrné hustotě zalidnění za celou ČR (135,0 osob na km²). V rámci kraje jsou samozřejmě značné rozdíly, nejmenší hustotu obyvatel má okres Jeseník (53,3 osob na km²) a Šumperk (91,9 osob na km²). (ČSÚ, © 2020)

Olomoucký kraj je místem dvou turistických regionů. Každý z nich je naprosto jiný, ale oba mají své osobité kouzlo. Olomoucký kraj je vhodným místem pro milovníky hor, cykloturistiky a historických, technických i přírodních památek. Nejvýznamnější z hlediska národopisného je oblast Hané, z hlediska aktivního odpočinku pak pohoří Jeseníků. Přirozeným centrem regionu je město Olomouc. Nejvýznamnější památkou je zde sloup Nejsvětější Trojice, který se zapsal do seznamu UNESCO. Pro milovníky historie jsou otevřeny brány hradů, zámků, zřícenin a muzeí, a nezapomnělo se ani na aktivně založené

lidi, kteří si rádi vyjedou na cyklovýlet, pro ně je připravená bohatá síť cyklostezek či množství sjezdovek. Odpočinout si můžete v několika vyhlášených lázeňských centrech. (Krajský úřad Olomouckého kraje, © 2020)

Obr. 1. Administrativní členění Olomouckého kraje (ČSÚ, 2018)

6.1 Zemědělství

V roce 2017 dosáhl podíl orné půdy ze zemědělské činnosti 73,8 % a byl mezi kraji 4. nejvyšší. Půdní fond Olomouckého kraje je hodně různorodý, na jihu převažují zemědělsky využívané pozemky s vysokým podílem orné půdy na hornatějším severu zase lesní porosty.

Nejvyšší podíl orné půdy na celkové výměře mají správní obvody obcí s rozšířenou působností Přerov a Prostějov (65,4 % resp. 65,2 %) a nejnižší má SO ORP Šumperk (13,9 %). Lesní pozemky dosahují nejvyššího podílu ve SO ORP Jeseník (59,7 %) a nejmenší ve SO ORP Přerov (10,2 %). Celkově na konci roku 2017 měl kraj více zemědělské půdy (52,6 %), i když meziročně stále klesá její rozloha, a to především rozloha orné půdy. Rozloha nezemědělské půdy zaznamenává každoroční nárůst a rozšiřují se hlavně lesní pozemky. (ČSÚ, © 2020)

Hornomoravský úval a oblast říčky Hané patří mezi nejúrodnější části České republiky. Je zde úrodná půda a teplé podnebí. Pěstuje se zde ovoce, zelenina, cukrovka, pšenice, kukuřice, řepka olejka, sladovnický ječmen a chmel.

V podhůří Jeseníků je chladnější podnebí, zemědělství se zaměřuje spíše na pastevectví a chov dobytka, tedy na živočišnou výrobu. (Regiony České republiky, © 2020)

Tab. 1. Velikostní výměra zemědělských podniků v okresech Olomouckého kraje v roce 2016 (ČSÚ, 2020)

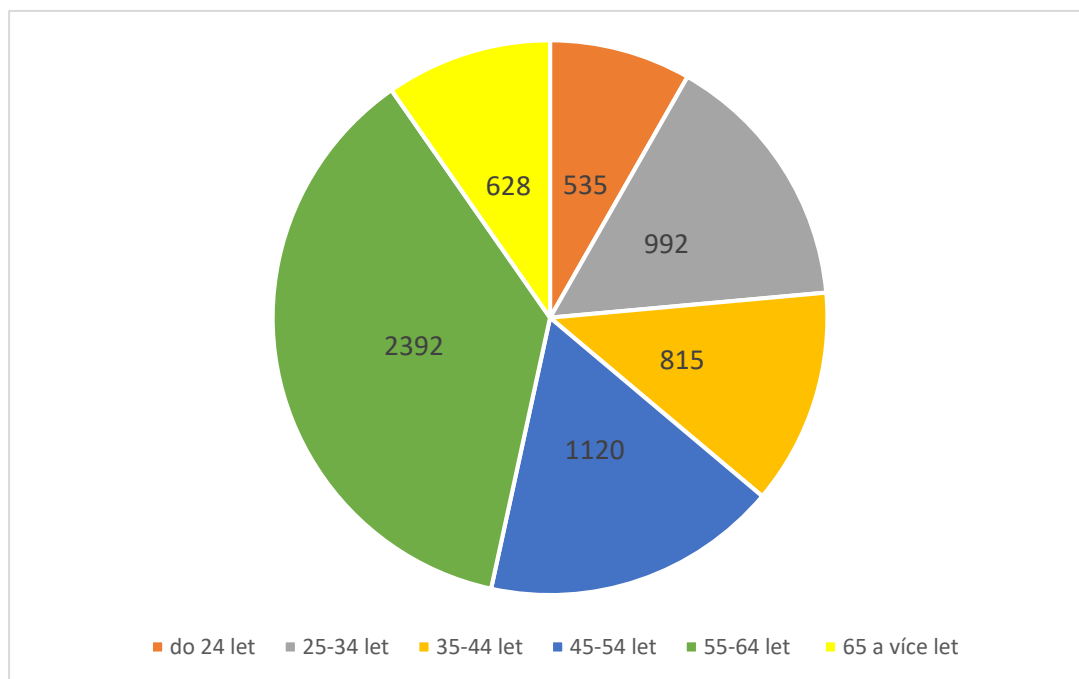
Okres	Počet zemědělských podniků	Výměra zemědělské půdy v ha					
		5 ha	5-9,99	10-49,99	50-99,99	100-499,99	>500 ha
Jeseník	237	87	39	66	20	14	11
Olomouc	549	238	68	134	31	43	35
Prostějov	398	194	45	78	17	31	33
Přerov	516	251	67	111	28	33	26
Šumperk	640	296	101	159	30	34	20
Celkem	2 340	1066	320	548	126	155	125

Počet zemědělských subjektů je určitě spolehlivý ukazatel pro srovnání okresů z hlediska zemědělské struktury. V Olomouckém kraji se podle (Tab. 1) ke konci roku 2016 nacházelo 2 340 registrovaných zemědělských subjektů. Z tabulky je znatelné, že nejvíce zemědělských podniků se nachází právě v okrese Šumperk. Je to dáno především tím, že okres Šumperk je hned po okrese Olomouc druhým nejlidnatějším v Olomouckém kraji.

Podle kritéria výměry půdy je většina subjektů v kategorii podniků s výměrou půdy menší 5 ha. Nejméně zemědělských podniků se nachází v oblasti Jeseníků, jedním z důvodů může být i fakt toho, že okres Jeseník je vůbec nejmenším okresem v rámci Olomouckého kraje, vyznačuje se poměrně drsnějším podnebím a častými srážkami, což nejsou úplně vhodné podmínky pro pěstování zemědělských plodin.

Co se týká rozlohy zemědělského podniku nad 500 hektarů, nejlépe si vede okres Olomouc, který si tím vytváří dobré konkurenční podmínky. Naopak nejméně má okres Jeseník.

Graf 1. Pravidelně zaměstnaní pracující v zemědělském sektoru v Olomouckém kraji, podle věku v letech 2016 (Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ, 2020)

Jak již bylo uvedeno v teoretické části, jeden z nejpálčivějších problémů českého zemědělství, je nedostatek mladých zemědělců. To vyplývá z tabulky, kdy počet zemědělců do 24 let je v celém Olomouckém kraji oproti starším zemědělcům do 64 let výrazně nižší. Jak bylo zmíněno výše, mladí lidé vyhledávají spíše atraktivnější povolání, tento problém vychází ze špatného ekonomického ohodnocení. Nejvíce zemědělců má v Olomouckém kraji 45-54 let. Co se týká zemědělců nad 65 a více let, těch je zaevidovaných v Olomouckém kraji 628.

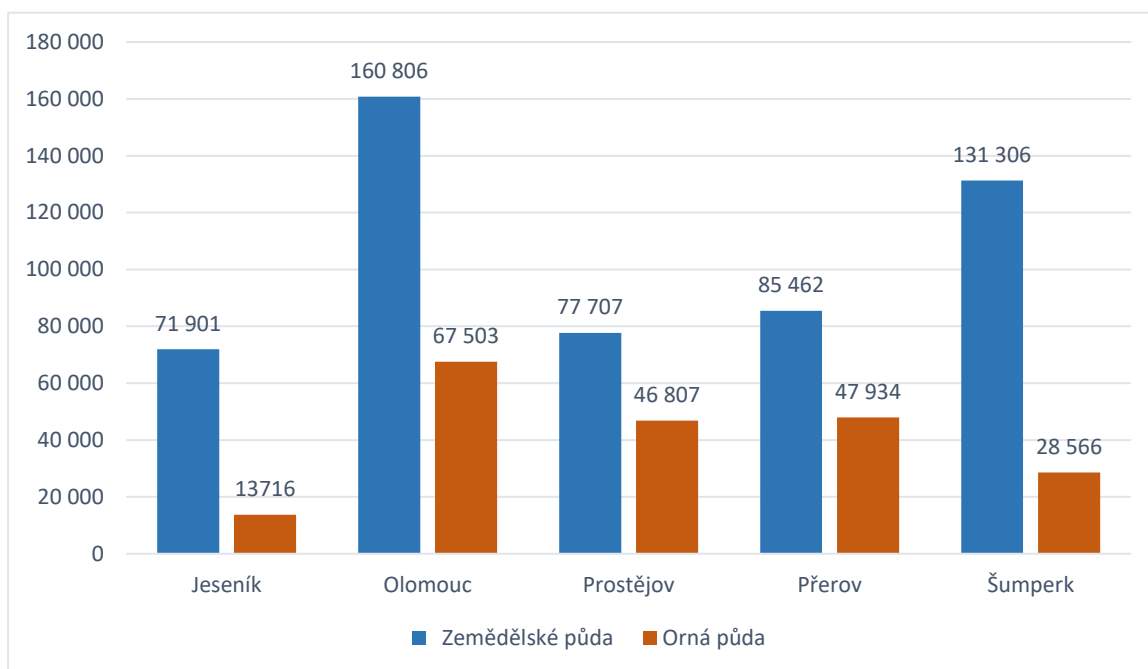
Tab. 2. Výměra zemědělské a orné půdy v okresech Olomouckého kraje v letech 2016 (Vlastní zpracování na základě dat z ČZKÚ, 2019)

Okres	Výměra zemědělské půdy v ha	Orná půda v ha
Jeseník	71 901	13 716
Olomouc	160 806	67 503
Prostějov	85 462	46 807
Přerov	131 306	47 934
Šumperk	527 152	28 566
Celkem	527 152	204 526

V tabulce jsou znázorněny okresy Olomouckého kraje a k nim přiřazené jednotlivé rozlohy zemědělské půdy. Nejlépe na tom je, co se týká rozlohy zemědělské půdy, okres Olomouc, který má rozlohu 160 806 ha, je to způsobeno hlavně tím, že okres Olomouc je vůbec největším okresem v rámci Olomouckého kraje. Nejhůře na tom je okres Jeseník, který nemá vhodné přírodní podmínky pro pěstování obilovin. Rozloha zemědělské orné půdy je 204 526 hektarů, což je skoro polovina celkové výměry zemědělské půdy v rámci Olomouckého kraje. Nejvíce orné půdy má okres Olomouc. Nejhůře na tom naopak je okres Jeseník.

Graf 2. Výměra zemědělské a orné půdy za okresy Olomouckého kraje v letech 2016 (Vlastní zpracování na základě dat z ČZKÚ, 2019)

Z grafu plyne nepoměrná výměra zemědělské a orné půdy v okrese Jeseník oproti ostatním okresům. Nejvíce zemědělské i orné půdy se nachází v okrese Olomouc. Další stav vyplývající z grafu 2 je značně převyšující výměra zemědělské půdy nad půdou ornou. Největší rozdíl je v okrese Šumperk, kde zemědělské půdy je až čtyřnásobně více než orné v poměru rozlohy zemědělské půdy celkem.

7 HODNOCENÍ DOTACÍ Z PROGRAMU ROZVOJE VENKOVA V LETECH 2014-2020

V této části bude vyhodnocena analýza dotací, které plynuly příjemcům z jednotlivých opatření Programu rozvoje venkova v jednotlivých letech 2014-2020 na území Olomouckého kraje.

Seznam příjemců dotací za období 2014-2016 byl poskytnut z centrálního depozitáře Státního intervenčního zemědělského fondu v Praze. Zbylé roky jsou zveřejněny na stránkách SZIF. Na stránkách SZIF jsou zveřejněny jména subjektů a částky, které obdrželi, jak od EU, tak v rámci rozpočtu ČR. Jedná se o dotace, které příjemci čerpali z fondu EAFRD v rámci současného programovacího období 2014-2020.

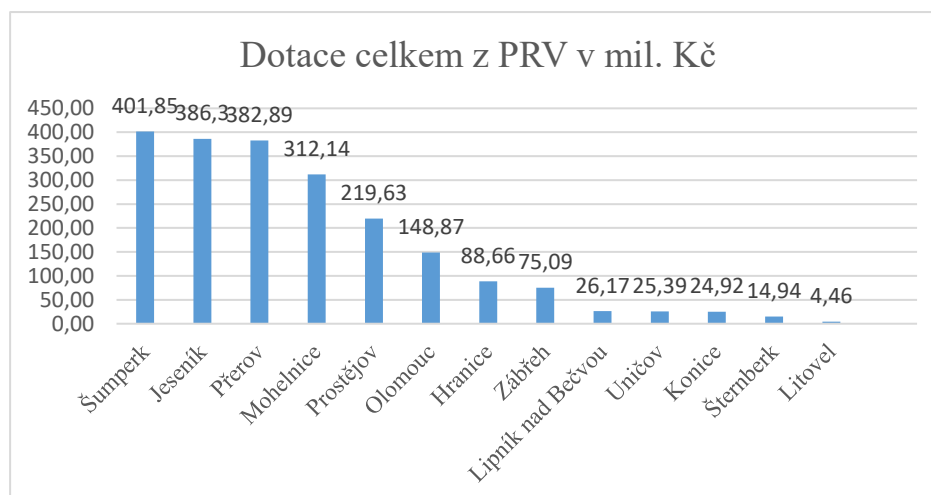
Nejprve bude zhodnoceno celkové alokování finančních prostředků ze všech opatření do jednotlivých ORP. V další části bude hodnocen veřejný a neziskový sektor, následně soukromý sektor, který bude ještě zvlášť zhodnocen na úrovni počtu projektů jednotlivých opatření. Na závěr bude zvlášť zhodnoceno opatření LEADER, které podporuje MAS.

Získaná data budou poté prostorově znázorněna prostřednictvím mapových výstupů zpracovaných v geografickém informačním systému ArcGIS.

7.1 Celkové příjmy za jednotlivé ORP

Pro celkovou představu výše alokovaných prostředků v Olomouckém kraji bude zhodnoceno celkové alokování finančních prostředků z Programu rozvoje venkova do jednotlivých obcí s rozšířenou působností Olomouckého kraje.

Graf 3. Poskytnuté dotace z programu rozvoje venkova v jednotlivých ORP Olomouckého kraje v letech 2014-2020 (Vlastní zpracování na základě dat ze SZIF)

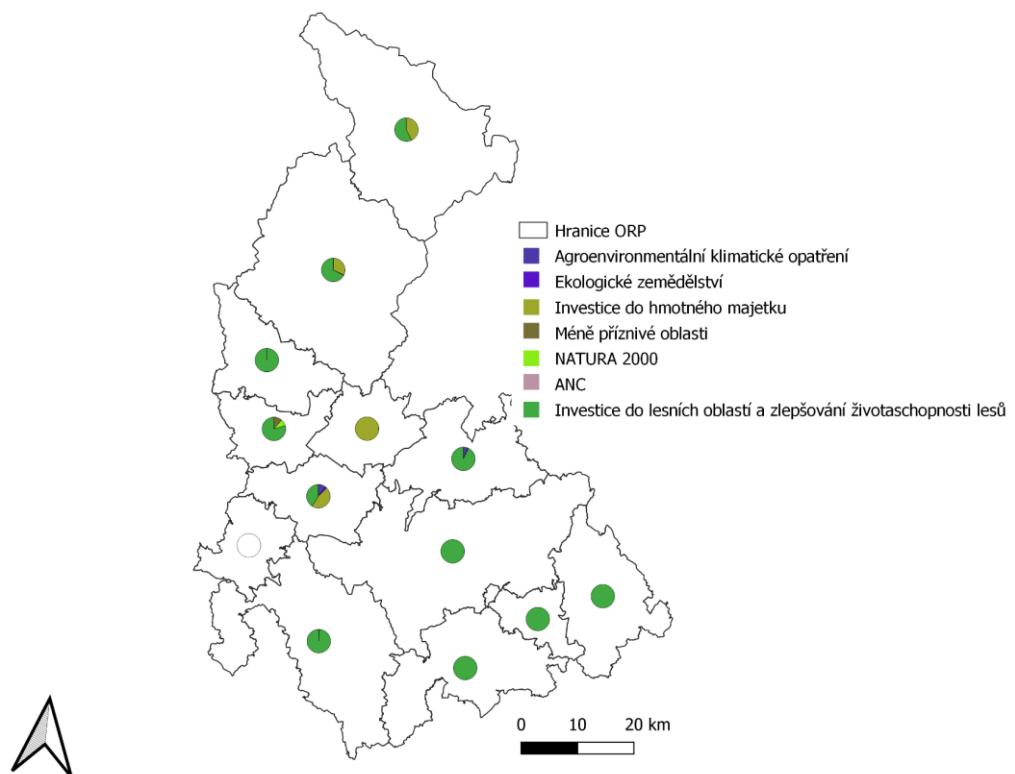

Z grafu vyplývá, že nejvíce dotací bylo alokováno do ORP Šumperk. V předložené bakalářské práci bylo uvedeno rozdělení zemědělských podniků dle velikosti výměry zemědělské půdy. Z něhož vycházelo, že v obci Šumperk, se nachází největší počet zemědělských podniků s velkou výměrou půdy. Podniky, nacházející se právě v oblasti Šumperska, se stávají potenciálními příjemci pomoci z Programu rozvoje venkova, kteří budou čerpat velké objemy dotací, jelikož mnoho finančních prostředků se odvíjí právě od velikosti výměry zemědělského podniku. Konkrétně agroenvironmentální opatření a platby za přírodní znevýhodněné oblasti LFA, ve kterých se projevují největší finanční sumy. Druhým největším příjemcem dotací za 2014-2020, je oblast Jesenicka. Tato situace je způsobená hlavně tím, že dotace v rámci Agronevironmentálního klimatického opatření, o které si zažádaly v minulém programovacím období, jim byly vydány až současném programovém období. Na Jesenicku se nachází nejmenší počet zemědělských podniků, paradoxně jsou druhým největším příjemcem dotace. Je to hlavně z toho důvodu, že Jesenicko je oblast hornatá, a tudíž se zde zemědělským podnikům nedaří tak dobře, jako těm v nižších oblastech, jako je právě třeba Šumpersko, Mohelnicko, Přerovsko.

Zvláštní je ale situace v ORP Přerov, které v grafu dosahuje podobné finanční podpory jako ORP Uničov, Litovel a Konice, přitom je skoro 4krát větší než právě tyto ORP.

7.2 Veřejný a neziskový sektor

V této části bakalářské práce proběhne zhodnocení dotací, které byly směřovány do veřejného a neziskového sektoru v rámci jednotlivých ORP Olomouckého kraje, kterých se zde nachází celkem 13. Celková částka, která byla alokována do veřejného a neziskového sektoru činí cca 19 mil. Kč. A zahrnuje hned několik opatření, ze kterých obce čerpaly nejvíce.

Obr. 2. Poskytnuté dotace dle jednotlivých opatření z Programu rozvoje venkova ve veřejném sektoru v Kč v letech 2014-2020 (ArcČR® 500, 2020 a vlastní zpracování)

Z obrázku (Obr. 1) je patrné, že nejvíce finančních prostředků putovalo právě z opatření **Investice do lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů**, a to rovnou do 6 obcí s rozšířenou působností. Z tohoto opatření obce čerpali hlavně v rámci podopatření *Neproduktivní investice v lesích* a *Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin*, jejímž žadatelem může být i obce hospodařící v lesích, které jsou jejich vlastníkem. Nejvíce finanční podpory z tohoto opatření bylo alokováno v rámci ORP Olomouc, a to v částce 2 128 tis. Kč. Toto opatření je zaměřeno hlavně na ochranu životního prostředí a podporu účinného využívání zdrojů, podporu přizpůsobení se změně klimatu, přecházení rizikům a jejich řízení. Druhá největší finanční podpora putovala do ORP Šumperk, konkrétně 1 205 tis. Kč. Třetím největším příjemcem dotace je ORP Litovel 1 425 tis. Kč.

Druhým opatřením, ze kterého veřejné subjekty čerpali nejvíce je **Investice do hmotného majetku**. Cílem opatření je podpořit zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků. Z tohoto opatření čerpaly veřejné a neziskové subjekty hlavně z podopatření *Lesnická infrastruktura a Investice do zemědělských podniků*. Nejvíce finančních prostředků právě z tohoto opatření čerpalo ORP Uničov 2 mil. Kč. Druhá největší alokace putovala do ORP Litovel v částce 1 mil. Kč. Do ORP Šumperk bylo alokováno 742 tis. Kč. Naopak nejméně finanční podpory dostalo ORP Jeseník, konkrétně pouze 331 tis. Kč. Nízká hodnota dotace je známkou toho, že z tohoto opatření čerpají finanční podporu spíše soukromé subjekty než právě ty veřejné a neziskové.

Z opatření **Ekologické zemědělství** čerpalo dotaci pouze ORP Litovel v částce 60 tis. Kč. Opatření, ze kterých obce získávaly největší finanční prostředky, je reakcí na víceletý finanční plán, který se EU snaží plnit. Tento prováděcí plán se týká oblasti lesnictví, tzv. **Forest Map**, který přijala v roce 2015. Plán přináší řadu opatření, která je nutno provést v reakci na výzvy v evropském dřevařském odvětví, mezi které patří např. fragmentace lesů v důsledku výstavby dopravních infrastruktur nebo abiotické faktory, jimiž jsou právě lesy ohrožovány.

Podporu z opatření **Méně příznivé oblasti a Natura 2000** čerpalo hlavně ORP Mohelnice. Z tohoto opatření čerpalo v rámci ORP Mohelnice nejvíce finančních prostředků obec Líšnice.

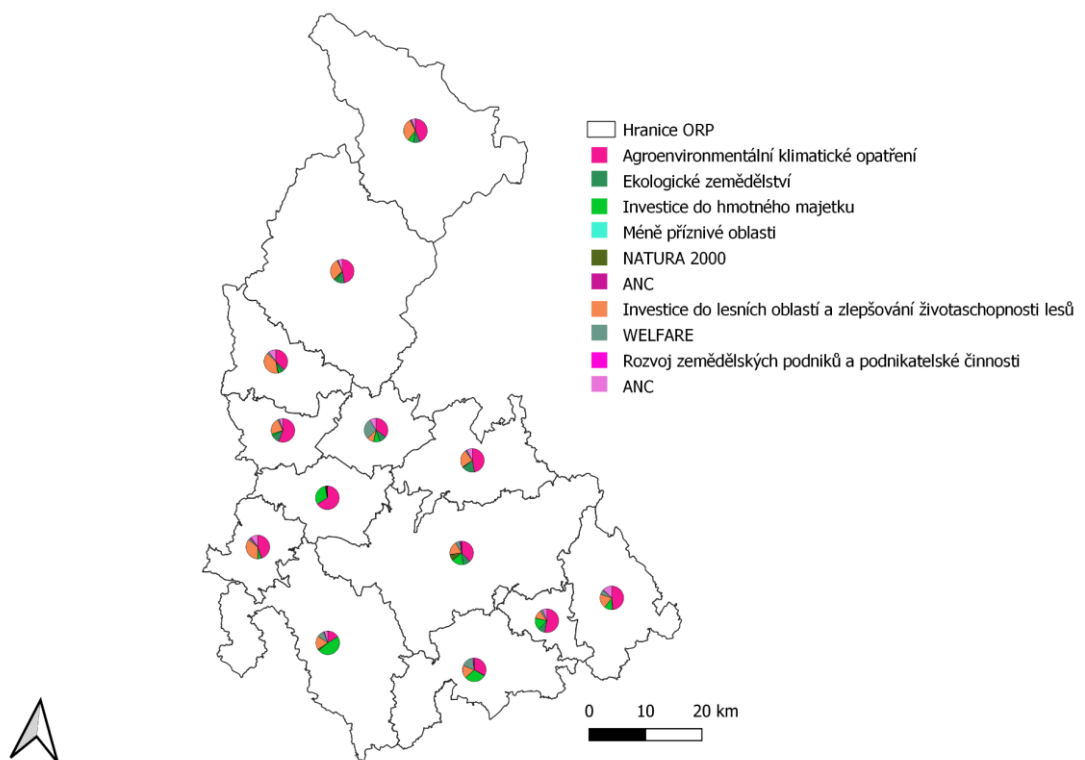
Ve vztahu k opatření **Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními (ANC)** finanční podporu z tohoto opatření čerpalo zejména ORP Zábřeh.

V programovém období 2014-2020 se nenachází mnoho opatření, která by se speciálně zaměřovala na veřejné a neziskové subjekty. Důvodem, proč tak málo ORP čerpalo finanční podporu, může být právě omezená nabídka opatření, ze kterého by mohly čerpat finanční prostředky veřejný a neziskový sektor. Veřejný a soukromý sektor fungují v určité interakci, takže právě veřejný sektor (obce, příspěvkové organizace, neziskové organizace), mohou podpořit fungování soukromého, který je na veřejném závislý.

Veřejné subjekty by mohly více využít podpory z opatření **Předávání znalostí a informační akce**, které podporuje odbornou přípravu v zemědělství, potravinářství a lesnictví. Tyto vzdělávací akce by mohly vzbudit zájem u mladé generace, která by vstupem do zemědělského sektoru, mohla do budoucna využít dotace z opatření **Zahájení činnosti mladých zemědělců** a v konečném důsledku by tak mohli přispět k ekonomickému vzestupu jednotlivých obcí.

7.3 Soukromý sektor

V této části bakalářské práce budou zhodnoceny dotace, které plynuly z Programu rozvoje venkova v letech 2014-2020 mezi podnikatelské subjekty. Celková alokována částka je přes 1 500 tis. Kč, což je asi o 1. mil. více, než do sektoru veřejného a neziskového. Z toho lze usuzovat na skutečnost, že EU se stále snaží podporovat podnikatele.

Obr. 3. Příjemci dotací z PRV v letech 2014-2020 v soukromém sektoru ve vybraných ORP Olomouckého kraje (Vlastní zpracování na základě dat ze SZIF)

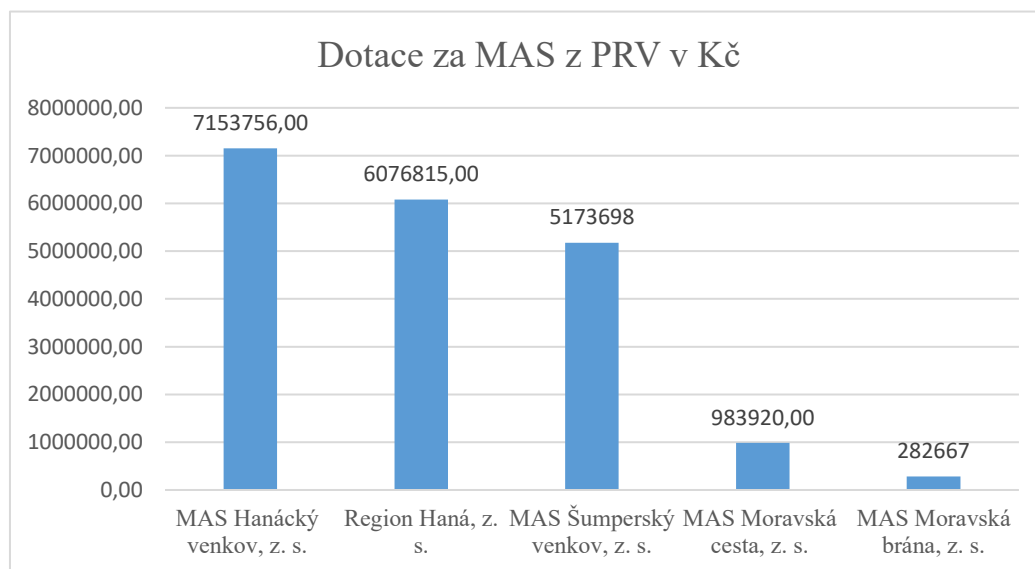
Z obrázku je hned patrné, že nejvíce finanční podpory putovalo z opatření **Agroenvironmentálně-klimatického**, a to v celkové částce 822 mil. Kč. Do této celkové sumy byla zahrnuta i částka cca 350 mil. Kč, která byla pro toto opatření alokována v rámci Agroenvironmentálního opatření (AEO) z minulého programovacího období, které bylo podnikatelům vyplaceno až v současném programovém období 2014-2020. Z opatření AEKO se čerpalo nejvíce finančních prostředků hlavně z toho důvodu, že hlavním cílem současného probíhajícího programového období je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím agroenvironmentálních opatření. Z celkových finančních prostředků, které budou alokovány do českého zemědělství z PRV,

by mělo být až 59 % prostředků právě z tohoto opatření. Druhá největší alokace finančních prostředků putovala z opatření **Méně příznivé oblasti** (LFA), a to v celkové částce 478 mil. Kč. Tato finanční částka směřovala především do oblasti Jesenicka a Šumperska, které se nacházejí v horských oblastech. Zemědělské podniky zde dosahují nižší produkce, a proto se jim EU snaží pomoci prostřednictvím tohoto opatření, aby tak zabránila opouštění zemědělské půdy, což by mohlo mít špatný vliv na ekosystémy závislé na zemědělství v těchto oblastech s přírodními omezeními. Třetím opatřením, ze kterého příjemci čerpali nejvíce finančních prostředků, je **Ekologické zemědělství**. Celková alokovaná částka byla 161 mil. Kč. Toto opatření podporuje systémy hospodaření šetrné k životnímu prostředí. Předmětem této dotace je zemědělská půda, která je obhospodařovaná v režimu přechodného období nebo ekologického zemědělství. Mezi další opatření, ze kterých bylo čerpáno nejvíce finančních prostředků, jsou opatření **Dobré životní podmínky zvířat** (WELFARE) a to v celkové sumě 70 mil. Kč, které má za cíl zlepšení životních podmínek hospodářských zvířat, naplnění jejich přirozených potřeb, přispívá k zavádění inovativních postupů a technologií jejich chovu. Z opatření **Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti** bylo alokováno celkem 9 tis. Kč a subjekty čerpali hlavně z pod opatření *6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců.*, *6.4.1 Investice do nezemědělských činností*. Cílem tohoto opatření je napomoci generační obnově v zemědělství a současně usnadnit vstup dostatečně kvalifikovaných zemědělců do odvětví. K naplňování opatření povede podpora realizace podnikatelského plánu k zahájení činnosti mladých zemědělců, v rámci tohoto plánu získají mladí zemědělci prostředky např. do zemědělských staveb, technologií, nemovitostí, speciálních mobilních strojů a na investice pro zpracování vlastních produktů. Dále opatření s názvem **Spolupráce**, ze kterého bylo mezi soukromé subjekty alokováno celkově 27 mil Kč. Hlavním cílem je posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací, zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, odvětví zemědělství, rybářství a akvakultury. Z opatření **Natura 2000** získali soukromé subjekty 523 tis. Kč a čerpali z něj proto, že jejich půda se nachází v oblasti Natura 2000 s překryvem s 1. zónou NP nebo CHKO. Z tohoto opatření čerpalo nejvíce finančních prostředků ORP Olomouc, a to v celkové výši 250 tis. Kč.

8 HODNOCENÍ DOTACÍ NA ÚROVNI MAS

V teoretické části již bylo uvedeno, že hlavním nástrojem pro čerpání dotací z programu **LEADER** jsou místní akční skupiny. Na území Olomouckého kraje se těchto MAS skupin nachází 15. Místní akční skupiny budou zhodnoceny samostatně, jelikož se jedná o společenství občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry, a veřejné správy, nedají se proto zhodnotit ani v rámci dotací přijatých subjekty veřejného sektoru, ani v rámci soukromého sektoru. V tomto programovém období bude metoda **LEADER** podporována prostřednictvím opatření **Podpora místního rozvoje na základě iniciativy LEADER**. Tato metoda přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území. Na vymezeném území Olomouckého kraje se nachází 15 místních akčních skupin. (Ministerstvo zemědělství, © 2020). Finanční prostředky prostřednictvím opatření Podpora místního rozvoje, získalo dohromady 5 místních akčních skupin. Následující graf znázorňuje celkové finanční částky, které pro financování svých projektů získaly jednotlivé **MAS Olomouckého kraje**. Data, která byla použita, byla získána ze Státního zemědělského intervenčního fondu, který pravidelně zveřejňuje přehled schválených žádostí v rámci jednotlivých operací.

Graf. 4. Objemy dotací čerpaných jednotlivými MAS z Programu LEADER v letech 2014-2020 (Vlastní zpracování na základě dat ze SZIF)

Na grafu jsou zobrazeny celkové finanční prostředky, které plynuly do jednotlivých MAS z celého období. Největším příjemcem dotace byla **MAS Hanácký venkov, z. s.**, která získala pro svoji činnost celkově 7 mil. Kč. Druhým největším příjemcem dotace je **MAS Region Haná, z. s.**, které plynulo z opatření LEADER celkově 6 mil. Kč. Obě dvě Místní

akční skupiny za programové období vyvinuly značné aktivity k zapojení se do získávání finančních prostředků pro financování projektů v rámci svého regionu. Z celkového přehledu můžeme soudit, že opatření Podpora místního rozvoje je velmi efektivní metodou, která podporuje velké i malé zemědělské i nezemědělské subjekty. Přispívá tak k rozvoji jednotlivých regionů, neboť dochází k naplnění jejich velmi specifických cílů a potřeb.

9 NÁVRH PROJEKTU

V této části bakalářské práce bude navržen projekt, který by mohl být dotován z Programu rozvoje venkova v rámci současného programovacího období 2014-2020. Současné programové období ale bohužel nezahrnuje mnoho opatření, která by mohla být čerpána subjekty veřejného sektoru. Prostřednictvím opatření **Předávání znalostí a informační akce**, by mohli jednotlivé veřejné subjekty podpořit znalosti v oblasti zemědělství a tím posílit svoji zemědělskou a podnikatelskou činnost. Poskytování informací a předávání zkušeností širšímu okruhu veřejnosti, by mohlo přispět ke zvýšení zájmu o zemědělství, potravinářství a lesnictví, a to by mohlo vést k tomu, že se mladým lidem změní jejich skeptický pohled na práci v zemědělství. Různé vzdělávací akce, které budou vést ke zvýšení kvalifikace pracovníků v oblasti zemědělství, potravinářství a lesnictví.

Mezi další opatření, ze kterého by subjekty veřejného sektoru mohli čerpat, je podpora místních trhů, kde by místní zemědělci mohli prodávat svoje produkty. Zemědělské podniky by taky mohli využít opatření **Investice do zemědělských podniků**, které slouží k modernizaci nebo zlepšení jakosti vyráběných produktů a které by jim pomohlo posílit jejich výrobní potenciál.

Opatření **Uvádění na trh zemědělských produktů** by mohlo pomoci zemědělcům s propagací jejich inovovaných či úplně nových výrobků, což by mohlo zvýšit poptávku po lokálních produktech a biopotravinách.

Dále by zemědělci mohli využít dotace z opatření **Investice do nezemědělských činností**, jehož cílem jsou investice stavěné na rozvoji nezemědělských činností vedoucí k diverzifikaci příjmů zemědělských podnikatelů, vytváření nových pracovních míst a posílení ekonomického potenciálu.

Stejně jako opatření **Investice do nezemědělských činností**, na stejném principu je založeno i opatření **podpora agroturistiky**, které mohou zemědělské subjekty využít, aby tak posílily svého podnikatelského ducha.

9.1 Rozhovor s příjemcem podpory

Celý proces návrhu projektu byl osobně konzultován s Jakubem Smyčkou, majitelem Farny Holubice, který poskytl podklady k tvorbě návrhu projektu. Před samotným návrhem projektu byly panu Smyčkovi položeny tři otázky, které měly za cíl zjistit jeho osobní zkušenosti s žádostmi o dotace.

Otázka č. 1: Žádal jste si už někdy v minulosti o dotaci?

„Mám zkušenosti se třemi projekty, které jsem v minulosti absolvoval, ale vždy se jednalo spíše o mobilní zařízení, jakožto menší podnikatel, jsem se do větších projektů nechtěl pouštět, hlavně z finančního a administrativního hlediska. „

Otázka č. 2: Jaké máte zkušenosti z absolvovaných projektů?

„Jak říkám, vždycky jsem se spíše zaměřoval na ty menší projekty, které nejsou až tak finančně nákladné, a hlavně s nimi není taková administrativní zátěž. Ale mohu říci, že mi bylo vždy ve všem mile vyhověno. Nikdy jsem neměl s ničím problémem, i když přišel nějaký zádrhel, tak se ihned vyřešil a mohlo se pokračovat dále. Myslím si, že je to taky hlavně o komunikaci a chování mezi lidmi.

Otázka č. 3.: Jaké změny byste do budoucna uvítal v rámci průběhu žádosti o dotaci?

„Myslím si, že by se administrativní a finanční záležitosti měly přizpůsobit velikosti podnikatelského subjektu, který o dotaci žádá. Pokud zemědělec podepíše smlouvu o návrhu projektu, musí se striktně držet toho, co podepsal a pokud by se rozhodl udělat jemné úpravy, je mu to buďto automaticky zamítnuto, nebo v lepším případě musí doložit zase nespočet formulářů s důvodem, proč se tak rozhodl. Tohle bych určitě uvítal, kdyby se změnilo. Po schválení žádosti o dotaci, musí podnikatelský subjekt vykazovat nejméně 5 let ekonomický záměr podniku, což mě osobně přijde velice přehnané.

Šetřením bylo zjištěno, že příjemce žádosti o dotaci má z minulosti zkušenost s dotacemi, týkající se movitých věcí, jelikož se jakožto menší subjekt do nákladnějších projektů nepouští. Z jeho tvrzení tedy vyplývá, že by se do budoucna spíše zaměřil na méně nákladné projekty. Kdyby se do budoucna změnila administrativní náročnost žádostí o dotaci, určitě by o možnosti zažádat o dotaci, uvažoval.

9.2 Postup návrhu projektu a finanční analýza

Na návrh projektu mi posloužily informace z oblasti projektového managementu, hodně informací bylo čerpáno z projektů, které jsou volně dostupné na internetových stránkách a data ze stále běžícího programového období 2014-2020. Tyto informace byly použity do hlavních náležitostí návrhu žádosti pro čerpání dotace z Programu rozvoje venkova. Pro návrh projektu byly vybrány ty nejdůležitější části návrhu projektu. Tento projekt bude spolufinancován z EZFRV v rámci opatření Investice do hmotného majetku z programu rozvoje venkova programového období 2014-2020. Míra dotace činí pro malé podniky 45 % ze způsobilých výdajů a činí minimálně 200 tis. Kč a maximálně 10. mil. Kč na projekt, přičemž příspěvek z EZFRV činí 75 % veřejných zdrojů a příspěvek Kč činí 25 % veřejných zdrojů. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2020) Zbytek nepokrytých výdajů si podnikatel

uhradí sám ze svých vlastních zdrojů. Celkové náklady včetně pořízení a montáže technologie byly vyčísleny na 2 mil. Kč, přičemž samotná pořizovací cena technologie byla vyčíslena na 1, 5 mil. Kč – ostatní položky činí dohromady zhruba 0,5 mil. Kč

- **Popis projektu**

Projekt „Investice do strojového parku“ je zaměřen na nákup mobilní techniky – pásového kypřiče Strip-till, který povede k modernizaci celé farmy. Stroj umožní provádět potřebné agrotechnické operace pro zajištění dobré kvality a množství výsledné produkce. Jedná se o projekt, který bude financován z Programu rozvoje venkova, v rámci jarního kola výzvy prioritního podopatření 4.1. Podpora investic v zemědělských podnicích a v rámci opatření MO4 Investice do hmotného majetku. Toto opatření je zaměřeno na zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků. Účelem je zvýšit konkurenceschopnost zemědělství, potravinářství, ale také lesnictví a tím přispět k dosažení udržitelného hospodaření s přírodními zdroji. (© SZIF, 2009-2020)

- **Popis výchozího stavu a odůvodnění projektu**

Pro tento projekt byl vybrán podnikatelský subjekt Farma Holubice. Farma se nachází na samotě na kopci, kde potenciální žadatel hospodaří cca na 290 hektarech půdy především v katastru Zadní Újezd, místní část městyse Medlov (cca 210 hektarů orné půdy a 80 hektarů trvalých travních porostů). Mezi jeho hlavní činnosti smíšené výroby patří v rámci rostlinných komodit pěstování obilovin, řepky, kukuřice a cukrovky. Živočišnou výrobu zase představuje chov skotu s mléčnou produkcí, žadatel je mimo jiné i členem Svazu výrobců mléka, a.s. organizace producentů mléka. Vlastní i několik koní. V minulosti byl součástí Farmy Holubice i kemp, který zde fungoval několik let, ale bohužel poslední roky již zanikl úplně.

V současné době podnikatelský subjekt vlastní pouze jeden kypřič, předtím byl nucen se spokojit jen s klasickou orbou. Veškeré polní práce včetně orby, kypření půdy, byly prováděny zapůjčenou technikou.

- **Konkrétní aktivity a technické řešení projektu**

Vzhledem k tomu, že podnikatel, pan Jakub Smyčka, hospodaří pouze na 290 hektarech půdy, předpokládá se, že ke svojí práci bude využívat pouze jeden či dva stroje. Ze všeho nejdřív by si měl zemědělec vybrat firmu, od které bude chtít tuto technologii zakoupit. Na trhu je dostupných několik firem, které tuto technologii prodávají, podnikatel si vybere takovou, která bude pro jeho činnost nejvhodnější. Samozřejmě z ekonomického hlediska je

rozhodující poměr cena/kvalita. Následně se bude řešit dovoz a speciální namontování technologie. Do kabiny traktoru se nainstaluje GPS navigace, která slouží k přesnému zaměření nezpracované plochy půdy tak, aby stroj přesně věděl, kam má zamířit. Bohužel technologie není natolik inteligentní, aby dokázala celý proces orby ovládat sama. Je potřeba, aby v kabině traktoru seděl člověk, který ten proces bude ovládat.

- **Časová analýza**

Vzhledem k tomu, že se jedná pouze o zakoupení a nainstalování technologie, předpokládá se, že zde nebude taková časová náročnost, jako u větších projektu, jejichž předmětem je výstavba či, rekonstrukce nějaké nemovitosti. Zakoupení a následný dovoz technologie je otázka cca 1-2 měsíců. Následné nainstalování a propojení technologie se zařízením traktoru a samotné testování by mělo trvat zhruba půl roku.

- **Výsledky projektu**

Nákupem nového stroje žadatel ušetří za náklady spojené s využíváním služeb jiných podniků a dále bude moci optimálně reagovat na požadavky související se sklizní plodin. Stroj umožní provádět potřebné agrotechnické operace pro zajištění dobré kvality a množství výsledné produkce. Realizací tohoto projektu dosáhne nižších výrobních nákladů (zvýšení propustnosti půdy a její výrobní kapacity, zefektivnění hospodaření s vodou a živinami), tudíž zlepší i ekonomickou situaci celého podniku zvýšením výkonnosti prací na farmě včetně její logistiky. Projekt bude mít pozitivní vliv na zvýšení hospodářské hodnoty farmy, zachování krajiny jako trvale obnovitelného zdroje ve prospěch příštích generací. Nová technologie bude mít kladný vliv na životní prostředí, neboť dojde ke snížení spotřeby pohonných hmot a provozu podniku.

- **Vazba projektu na cíle Strategického plánu Programu rozvoje venkova**

Zemědělec svým rozhodnutím podpoří ostatní malé či střední podnikatele, kteří se do té doby k možnosti žádosti o dotaci stavěli skepticky a tím se zvýší konkurenceschopnost nejen v dané oblasti, ale povede to i k možnosti zvýšení pracovních nabídek venkova, čímž se splňují cíle Programu rozvoje venkova 2014-2020.

- **Rizika projektu**

Hlavním rizikem projektu může být překročení finančních možností, které povedou ke zkomplikování celého průběhu žádosti o dotaci. Dalším rizikem je údržba a opravy, riziko poruchovosti. Vzhledem k tomu, že bude stroj ovládaný počítačově, může docházet

k častým poruchám a výpadkům, které budou mít za následek ztrátu finančních prostředků a omezení sklizně zemědělských plodin.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala vyhodnocením využití dotací z Programu rozvoje venkova v rámci současného programového období 2014–2020 v rámci ORP Olomouckého kraje.

Výsledek práce na teoretické úrovni poukázal na to, že neexistuje zcela jednotná metodika vymezení venkova v rámci EU. Rozvojové problémy venkova jsou od sebe také do určité míry rozdílně.

Hlavním cílem předložené bakalářské práce bylo vyhodnotit dotace v rámci vymezeného území Olomouckého kraje. Aby bylo možné tento cíl naplnit, bylo potřeba shromáždit data z registru příjemců dotací ze Státního intervenčního zemědělského fondu. Metoda sběru dat z registru příjemců dotací ze Státního zemědělského intervenčního fondu byla časově velice náročná, jelikož na stránkách SZIF byla data dostupná pouze za roky 2018 a 2019. Starší data mi musela poskytnout centrála Státního zemědělského intervenčního fondu z jejich depozitáře. Tento cíl byl splněn a výsledkem je prostorová alokace příjemců dotací v rámci vymezeného území.

Data byla zanalyzována a následné výstupy interpretovány v praktické části bakalářské práce. Pro výslednou interpretaci musely být splněny dílčí cíle práce, které měly význam v hlubším porozumění problematice politiky rozvoje venkova a z něho vyplývajícího hodnocení Programu rozvoje venkova. Do dílčích cílů se řadila teoretická část práce s následnou aplikací pro hodnocení Olomoucký kraj.

Z konečných výstupů práce můžeme vyvodit závěry v oblasti prostorové rozdílnosti území Olomouckého kraje v celkových alokačních sumách plynoucích z hodnocení programu. Také můžeme z jednotlivých výstupů vyhodnotit, která konkrétní opatření byla nejvhodnější pro veřejný a neziskový a která pro soukromý.

Z konečných výstupů je zjevná odlišnost opatření programu pro různé sektory. Konkrétně do veřejného sektoru plynulo nejvíce finančních prostředků z opatření Investice do hmotného majetku a Investice do lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů.

Veřejný sektor nejčastěji využíval opatření Agroenvironmentálně-klimatické, Méně příznivé oblasti a Ekologické zemědělství. Z těchto opatření čerpaly soukromé subjekty největší část finančních prostředků. Program LEADER byl vyhodnocen jako nejvíce prospěšný pro MAS Hanácky venkov, z. s., která čerpala nejvyšší finanční prostředky za programové období 2014-2020. Hodnocení je však limitováno pouze na území Olomouckého kraje v rámci

jednotlivých ORP, proto z mapy není zřetelné, které obce byly příjemci dotací a které naopak v rámci současného programového období dotaci nepřijaly. Porovnání celého území ČR by bylo velmi časově náročné. Předložená bakalářská práce by mohla být za účelem porovnání v rámci celé ČR rozvíjena pro další kraje. Výsledné výstupy by hodnotily celkovou prostorovou odlišnost krajů jako příjemců pomoci z Programu rozvoje venkova.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

BAUN, Michael J. a Dan MAREK, 2014 Cohesion Policy in the European Union. New York, NU: Palgrave Macmillian, 150 s. ISBN 978-0-230-30313-3.

BARÁKOVÁ, Blanka. 2010. *Financování společné zemědělské politiky Evropské unie se zaměřením na Českou republiku*. Liberec: Technická univerzita, 39 s. ISBN 978-80-7372-657-7.

BIČÍK, Ivan a kol., 2005. *Transformační procesy v českém zemědělství po roce 1990*. Vyd. 1. Praha: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. 53 s. ISBN 80-86564-19-4.

BINEK, Jan a kol., 2007. *Venkovský prostor a jeho oživení*. Vyd. 1. Brno: Georgetown, 18-33 s. ISBN 80-251-19-5.

BINEK, Jan et al., 2009. *Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova*. Vyd. 1. Brno: GaREP, 11-25 s. ISBN 978-809-0430-808.

BINEK, Jan. 2010. *Synergie ve venkovském prostoru: přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí*. Vyd. 1. Brno: GaREP, 38-51 s. ISBN 978-80-904308-4-6.

CAPELLO, Roberta a Peter NIJKAMP, 2009. *Handbook of Regional Growth and Development Theories*. Northampton, MA: Edward Elgar, 529 s. ISBN 978-1-84720-506-3.

COPUS, Andrew a Philomena de LIMA. 2015. *Territorial Cohesion in Rural Europe: the Relational Turn in Rural Development*. New York: Routledge, 44 s. ISBN 978-04-158-5950-9.

HUDEČKOVÁ, Helena a kol., 2006. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Vyd. 1. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 11-91 s. ISBN 80-213-1413-3.

KLUFOVÁ, Renata a kol., 2010. *Demografický vývoj a typologie českého venkova v kontextu prostorových souvislostí*. Praha: Wolters Kluwer, 7 s. ISBN 978-80-7478-733-1.

PAVLÍK, Marek. 2014. *Jak úspěšně řídit obec a region: cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti*. Praha: Grada. 14 s. ISBN 978-80-247-5263-3.

PĚLUCHA, Martin. 2012. *Venkov na prahu 21. století: venkov a jeho rozvoj na přelomu milénia, územní dopady znalostní ekonomiky na venkov, souvislosti vztahů města a venkova v globalizované ekonomice*. Vyd. 1. Praha: Alfa Nakladatelství, 15-51 s. ISBN 978-80-87197-49-3

POSPĚCH, Pavel. 2014. *Vynalézání venkova v ČR po roce 1989*. Vyd. 1. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. 83 s. ISBN 978-7235-353-0.

TOMŠÍK, Karel. 2007. *Evropská intergrace a environmentální ekonomika*. Praha: Česká zemědělská univerzita. 61 s. ISBN 978-80-213-1700-0.

WOKOUN, René, 2006. *Strukturální fondy a obce*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 52 s. ISBN 80-735-7138-2.

WOKOUN, René. 2008. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Vyd. 1. Praha: Linde, 163-166 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

FAIDUTTI, Roberto & BABAYEV, Tofik. 2018. *Guidelines on defining rural areas and compiling indicators for development policy*. [online]. [cit. 2020-06-25]. Dostupné z: <http://www.fao.org/3/ca6392en/ca6392en.pdf>

Elektronické citace:

ArcČR® 500, 2020. *ARCDATA PRAHA*. [online]. [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://www.arcdata.cz/produkty/geograficka-data/arccr-500>

Business animals © 2020. *business animals.cz*. [online]. [cit. 2020-04-25]. Dostupné z: <https://www.businessanimals.cz/dotace-pro-zacinajici-podnikatele/>

Co je veřejná podpora a co znamenají pojmy de minimis a bloková výjimka? *B&P research, s.r.o.* [online]. [cit. 2020-06-20] Dostupné z: <https://www.bpresearch.eu/co-je-verejna-podpora-co-znamenaji-pojmy-de-minimis-blokovy-vyjimka>

Český statistický úřad ©2017. Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Olomouckého kraje. *Czso.cz* [online]. [cit. 2020-05-22] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/59807283/33013518.pdf/efa14190-b583-4164-a95d-50c3d68bbc22?version=1.9>

Charakteristika kraje, 2013. *Asociace krajů ČR*. [online]. [cit. 2020-06-22] Dostupné z: <http://www.asociacekrajů.cz/kraje-cr/olomoucky-kraj/charakteristika-kraje-9/>

Euractiv, 2018. *Euractiv Network* [online]. [cit. 2020-05-17] Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/evropske-finance/news/z-ceskeho-venkova-mizi-zemedelci-starnou-a-nemaji-zadne-nasledovniky/>

Fondy pro zemědělce a rybáře, 2020. *Euroskop* [online]. [cit. 2020-06-15] Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8633/sekce/fondy-pro-zemedelce-a-rybare/>

Krajské dotační programy 2020, 2020. *Krajský úřad Olomouckého kraje*. [online]. [cit. 2020-06-19] Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/krajske-dotacni-programy-2020-cl-4653.html>

Metodická podpora regionálního rozvoje, 2020. *Regionální rozvoj.cz* [online]. [cit. 2020-06-20] Dostupné z: <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/fin.html>

Místní akční skupiny, 2009-2020. *Ministerstvo zemědělství* [online]. [cit. 2020-06-12]
Dostupné z: <http://eagri.cz/public/app/eagriapp/MAS/Prehled/Default.aspx>

Národní dotace, 2009-2020. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [cit. 2020-06-22]
Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/>

Olomoucký kraj, 2020. *Krajský úřad Olomouckého kraje* [online]. [cit. 2020-06-22]
Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/o-olomouckem-kraji-cl-1362.html>

Osa IV. LEADER 2020. *Ministerstvo zemědělství* [online]. [cit. 2020-06-16] Dostupné z:
<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/dobihajici-a-ukoncene-dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/opatreni-osy-iv/>

Priority programu rozvoje venkova 2014-2020, 2020. *Ministerstvo zemědělství* [online].
[cit. 2020-06-16] Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/>

Program rozvoje venkova 2014-2020. 2013. *Státní zemědělský intervenční fond* [online].
[cit. 2020-05-25]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/prv2014>

Programové období 2021-2027, 2020. In: *Dotace EU* [online]. [cit. 2020-06-20] Dostupné
z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/kohezni-politika-po-roce-2020>

Podpůrný garanční rolnický a lesnický fond, 2013. In: *Státní zemědělský intervenční fond*
[online]. [cit. 2020-06-22] Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/pgrlf>

Programy podpory PGRLF, 2020. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [cit. 2020-06-22]
Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/podpurny-a-garancni/>

Podpůrný garanční rolnický a lesnický fond, a.s., © 2020. *PGRLF, a.s.* [online]. [cit. 2020-
06-22] Dostupné z: <https://www.pgrlf.cz/2020/06/05/pgrlf-spousti-novy-program-podpory-provoz-2020-snizeni-jistiny-uveru/>

Podpora de minimis, 2009-2020. *Ministerstvo zemědělství*. [online]. [cit. 2020-06-19]
Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/verejna-podpora-a-de-minimis/podpora-de-minimis/>

Regiony Lusa, *Regiony České republiky* [online]. [cit. 2020-05-25] Dostupné z:
<http://regiony.lusa.cz/olomoucky-kraj/>

SVOBODOVÁ, Hana a Antonín VĚŽNÍK. 2014. *Úvod do geografie venkova*. [online].
Brno [2020-06-22]. Dostupné:

https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pdf/js14/g_venkov/web/skripta/geografie-venkova-skripta.pdf.

Socioekonomické geografie České republiky, 2013. *Investice do vzdělávání* [online].
[cit.2020-05-20]
Dostupné z: <https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pdf/js13/geograf/web/pages/04-zemedelstvi-lesnictvi-rybolov.html>

Státní zemědělský intervenční fond, ©2013. *szif.cz* [online]. [cit. 2020-06-18] Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/prv2014-m04>

Struktura dotačních zdrojů, 2020. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [cit. 2020-6-22] Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/?fullArticle=1>

Společná zemědělská politika 2021-2027, 2020. *Ministerstvo zemědělství* [online]. [cit. 2020-02-18] Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/szp-pro-obdobi-2021-2027/>

Úvod do geografie venkova, 2014. *Investice do rozvoje vzdělávání* [online]. [cit. 2020-05-16] Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js14/g_venkov/web/pages/07-problemy-rozvoje.html

Vesnice roku © 2011. *Vesnice roku v Programu obnovy venkova*. [online]. [cit. 2020.06-19] Dostupné z: <http://www.vesniceroku.cz/o-soutezi/soutez>

Vznik, vývoj a reformy Společné zemědělské politiky, 2020. *Ministerstvo zemědělství* [online]. [cit. 2020-05-28] Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/>

Zemědělská výroba, 2020. *Ministerstvo zemědělství* [online]. [cit. 2020-06-22] Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/zemedelstvi.html>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AEO	Agroenvironmentální opatření
AEKO	Agroenvironmentální klimatické opatření
ANC	Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními
CHKO	Chráněná krajinná oblast
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EAGF	Evropský zemědělský záruční fond
EAGGF	Evropský zemědělský orientační a záruční fond
EMFF	Evropský námořní a rybářský fond
EU	Evropská unie
GPS	Globální polohovací systém
LFA	Méně příznivé oblasti
MAS	Místní akční skupiny
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MZ	Ministerstvo zemědělství ČR
NATURA 2000	Evropská ekologická síť chráněných oblastí
NP	Národní park
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
ORP	Obce s rozšířenou působností
PGRLF	Podpůrný garanční rolnický a lesnický fond
Phare	Předchůdce rozvojových programů EU realizovaný i na území ČR
PRV	Program rozvoje venkova
SEPARD	Speciální předvstupní program dotací EU pro zemědělství a rozvoj venkova
SAPS	Jednotná platba na plochu
SCLLD	Strategie komunitně vedeného místního rozvoje
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond

SZP

Společná zemědělská politika

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1. Administrativní členění Olomouckého kraje (ČSÚ, 2018).....</i>	<i>38</i>
<i>Obr. 2. Pravidelně zaměstnaní pracující v zemědělském sektoru podle věku v letech 2016 (Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ, 2020) .....</i>	<i>40</i>
<i>Obr. 3. Výměra zemědělské a orné půdy za okresy Olomouckého kraje v letech 2016 (Vlastní zpracování na základě dat z ČZKÚ, 2019) .....</i>	<i>41</i>
<i>Obr. 4. Poskytnuté dotace z programu rozvoje venkova v jednotlivých ORP Olomouckého kraje v letech 2014-2020 (Vlastní zpracování na základě dat ze SZIF) .....</i>	<i>42</i>
<i>Obr. 5. Poskytnuté dotace dle jednotlivých opatření z Programu rozvoje venkova ve veřejném sektoru v Kč v letech 2014-2020 (ArcČR® 500, 2020 a vlastní zpracování) .....</i>	<i>44</i>
<i>Obr. 6. Příjemci dotací z PRV v letech 2014-2020 v soukromém sektoru ve vybraných ORP Olomouckého kraje (Vlastní zpracování na základě dat ze SZIF).....</i>	<i>46</i>
<i>Obr. 7. Objemy dotací čerpaných jednotlivými MAS z Programu LEADER v letech 2014-2020 (Vlastní zpracování na základě dat ze SZIF) .....</i>	<i>48</i>

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Velikostní výměra zemědělských podniků v okresech Olomouckého kraje v roce 2016 (ČSÚ, 2020) 39

Tab. 2. Výměra zemědělské a orné půdy v okresech Olomouckého kraje v letech 2016 (Vlastní zpracování na základě dat z ČZKÚ, 2019) 40

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf 1. Pravidelně zaměstnaní pracující v zemědělském sektoru v Olomouckém kraji, podle věku v letech 2016 (Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ, 2020).....</i>	<i>40</i>
<i>Graf 2. Výměra zemědělské a orné půdy za okresy Olomouckého kraje v letech 2016 (Vlastní zpracování na základě dat z ČZKÚ, 2019).....</i>	<i>41</i>
<i>Graf 3. Poskytnuté dotace z programu rozvoje venkova v jednotlivých ORP Olomouckého kraje v letech 2014-2020 (Vlastní zpracování na základě dat ze SZIF).....</i>	<i>42</i>

SEZNAM PŘÍLOH

P I: MAPA HRANIC ORP OLOMOUCKÝ KRAJ

PŘÍLOHA P I: MAPA HRANICE ORP

